

Павло РОМАНЮК

ЧЕРВОНІ
КОНІ
СЕРЦЯ

Редактор: *Михайло ТРАЙСТА*
Техноредагування: *Ірина МОЙСЕЙ*
Обкладинка: *Лариса ТРАЙСТА*
Комп'ютерний набір: *Богдан РОМАНЮК*
Ілюстрації: *Михайло Гафія ТРАЙСТА*

Павло РОМАНЮК

ЧЕРВОНИ КОШ СЕРЦЯ

Поезії

Наклад фінансований
СОЮЗОМ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ

Видавництво RCR EDITORIAL
Бухарест–2013

I. ПОРОМИ ПРОСВІТЛЕННЯ

СЛОВО

*Як палко в душі,
як жарко ув оці,
коли виринає
очищене слово при боці –
під лівим червоним ребром
і гаслом стає у мислі-потоці,
що в море збігає й шумує сріблито,
під сяйвом гавань і... пором!..*

Надлітають зі снігом коні, кохана

скажи, благаю,
 в яке дупло розуму заховатись мені? –
 скажи, в яку нору мого стану
 заховати мій важкий шолом з Каяли?..
 – Бачиш,
 трави клеочуть в надрах,
 пруться в верх,
 хочуть вибухнути,
 але я все біжу,
 аж дороги зіщулюються,
 питаючи мене:
 – «Що з тобою, дитино?
 Невже приснилась тобі Мавка,
 чи Чугайстер?..»

«Надлітають зі снігом коні!» –

кажу їм
 і біжу поміж молоді паростки,
 що проколять мої п'яти,
 заплітаючись сльозами
 минулої весни,
 вчорашньої,
 з часу,
 з іншого міжчасся,
 з спогадів,
 що розстелились,
 затінились в схованках хитрих лисиць
 високого пагорба,
 бо туди я добрався –
 поміж вибочини
 ровів,
 узлісся,
 аж до гір,
 які чекали мене заховатись
 під плач ялиць,
 там збудувати собі житло,
 з ніччю потанцювати
 й мовчати.

...Надлітають хмари з кіньми

караючи мій молодий подих
 з мого роз'ятреного тіла,
 з ока вітру,
 з коней,
 що думку мою осідлали
 й погладжували,
 колихали,
 немов власне дитя з квітів –
 з пахоців забутої весни,
 вчорашньої,
 думаю, –
 з того часу,
 коли я бігати вчився,
 колесом спускався з гори
 крізь сади переповнені
 виноградними китицями життя,
 що не знали захвати мене вчасно
 в чийсь-то погляд.

Сховатися в хмари з кіньми

або в нору,
 як та
 з долини суєти,
 куди направився я в бігу –
 іншою дорогою,
 крізь зовсім інший дим стану весілля,
 куди прямуватиме молода пара
 весняного погляду,
 запаленого жаром проходження,
 підіймаючись до гори,
 де трава проколюватиме п'яти:
 «Ой який біль! Який спогад, дитино!» –
 сказав подорожній
 і осідлав мого вороного
 з мене – з самого серця.
 «Ой! Ой!.. –
 знову напливають у думку
 хмари з кіньми!
 Ой!.. Ой!..»

РИБА

*Кистипера душа моя,
кистипера,
а думка летить
білопера,
в муруге небо пронизує нить,
з-за озера смислу –
в дзюрчанні дзюрчить,
мов ангел,
що точить в мені крилом
зміїне гніздо,
мов веслом...*

кистепера душа моя, кистипера...

ОКО

*Забрело моє око
по коліна,
в рожеву осінь
забрело,
пошерхлі погляди – тишу колишуть
на кінчиках вій.
– «Ти не мій!..
– Ти не мій!..
Ти не рій
Перецьвілого саду!..»*

*– сказала й пішла
до божественного саду
по воду цілющу ...*

*Пролине вже й осінь,
а я, вп'явшись у хмари,
птахом-паднем
впасти не впаду!..
– танці весільні
зірчасті
під небом заведу.*

РОЗДОРІЖЖЯ

Каплиці й капища,
каштани й кульбаби
сплять поруч.
Хрести
в підземеллі
сонно мовчать.
Вітер вороного всідлав,
ворон на капищі
з часом
в карти грав.
Година третя,
година дванадцята:
ой бовкнув дзвін!..
Аж тринадцять капиць,
капищ стало;
ченців простору
небо сіре в хмари підняло;
та вдарив грім:
капище вже не встало!..

МОРЕ

Перлини й сіль,
риби і біль – по лискучих спинах
моряків
стікали айстрами неба.
Ковчеги з Арарату,
мов гриби,
повиростали
аж до вежі планет.
Перлини й сіль
і – гавані, сіті
й лиск
західного сонця:
диво-творіння в журбі!..

ПЕРЕДМІСТЯ

І так
 передмістя
 вмістилося
 в мої зміїні жили,
 невблаганно
 тягнувши за собою
 брук,
 машини,
 гул,
 неони,
 трамваї,
 шаблони,
 голі дерева –
 в безтямі голих дівчат,
 одягнутих в цунамі,
 джази,
 тополі летючі до тучі,
 болота й озера.
 Лиш ти залишилась на мості
 між нами
 подвоєна херувимами,
 що марять світами.

АМНЕЗІЯ

По руслі моєї аорти,
 на кониках-човнах
 плавають вікінги
 минулих світів:
 ностальгія
 за втраченими очіпками неба
 торкається
 прозорого шуму потойбіччя.
 Залізні бабки
 впали в задум,
 підпираючи скроні
 червоним горизонтом крові.
 Сунуться,
 пруться до русла човни.
 Списи горизонту
 круто й боляче
 встромляються в забутий спогад.

ЧЕРВОНЕ РУСЛО

Сюрчать свої арії русла,
витікають з полону
до гірських хребтів,
сюрчать і тчуть
на зоряних кроснах
сині полотна
майбутнього моря –
сюрчать свої пісні
червоні русла,
вливаючись в гирла
кістяних берегів,
ізкопитаних
кіньми сумерку
срібного щастя,
побарабанених
тремтливими оркестрами
хвилин,
сюрчать...

СНІЖИНКИ ІНЕЮ

У моїх зелених очах
пірнають
білі сніжинки інею,
губи доторкаються
проміння –
і воно плаче синьо,
створивши глибоке
солоне сльозосховище.
Подорожній зупинив
крилатого коня-ангела
коло єдиної тіні
дерева життя
з суглоб...
Нестямний крик рознісся
по всіх монадах тіла. –
«То, мабуть, волхви
завітали до нас!..» –
сказала ліва стопа,
скинувши сандалю
Голгофи:
нехай цілують піски і камінь
подорожні
крізь мої зелені очі!..

КРІЗЬ СЯЙВО...

Крізь сяйво мрій
 поскакали сині коні,
 волосся моє потолочивши,
 мов трави зеленого дитинства.
 Скоро сірі дощі
 заллють провулки
 моєї любові,
 німб стремлінь
 розмиють
 у кольорові форми,
 по яких ти ступала колись,
 волосся своє простеливши,
 наче ниву колосся пшениці.
 Прибула – волошкою грайливою.
 Я був воїном степовим,
 коня розсідлавши
 коло лавини небесного моря.
 Я був вороном чорним,
 чавунною кулею опускався
 у пам'ять
 сяйва мрій.

РЕКВІЄМ

Труби,
 бубні,
 кларнети,
 бинти,
 надгробні плити,
 ржаві багнети –
 багети,
 каскети,
 труни, –
 все рухалось до ями...
 Підскакував горобець
 і сів на труну,
 на трубу;
 звуки збивались дотла,
 летіли орли до ясел,
 де золоте теля мукати стало,
 бо царську стайню
 вогнем вже застало.
 Бинти,
 музики,
 багнети –
 житейські красуні –
 небесні багети...

ЗІЛЛЯ

Відчиняють із рипом
 темнофарбовані двері,
 тінь крадеться
 до мене
 в мозок
 вибухівкою
 давно вже забутої війни;
 ями,
 рови,
 реви,
 рипи,
 скрипи,
 скрипки
 – все рожевіє,
 жевріє,
 крізь думку дим
 пронизується;
 феї ночі
 танцюють,
 п'ють зірки
 із келиха неба;
 кулі – коні безногі –
 в суглобах гарцюють.

Тиша.
 Темінь.
 Плам'я.
 Плем'я.
 Плоть.
 Пломінь.
 Зілля,
 весілля,
 сузір'я...

КОМПЛІМЕНТ

Мимобіжно,
ти простора,
мов світ,
мов степ,
запряжений маками,
– безмірна у вимірі.
Мимобіжна.

СВІЧКА

Сиджу на острові суєти,
припалюючи люльку
в темному
дуслі життя
одинокого дуба,
що з серця мого розрісся; –
острів перетворюється в планети.
Сиджу,
огорнутий хмарами,
льняним полотном Голгофи
та Мекки.
Міркую метеликом,
павуком,
павутиною,
мурашкою.
чи вони оповіють мене назавжди?..

Чорний птах
звиває гніздо
на стовбурі,
звірі
бігають довколо
припаленої свічки,

вишкірюючи
свої
блискучі зуби.
Паду жолудем у задум,
а дуб все росте і росте,
місяць поглинаючи,
овдовівши ніч.

ТИ ЙШЛА ДО МЕНЕ...

Ти йшла до мене
крізь сонця, протуберанці,
зіткала рушник
ще й листя зелене
вмережила в стежку до серця,
у співі й шепоті роси, уранці.
І брала мрію за руку.
Що ж? – Ти мені дала запоруку..
На ніжних, осяяних кроснах світанку
низку пацьорків поклала –
й до танку замріяно взяла
і босо ступила
на ікла,
на терня колюче, – тому-то падіння зірок
таке болюче!..

СПОВІДЬ

*я став хворим на хмари,
я став хворим на зірки,
з неба внутрішнього,
порепаного серця
безкровного,
але – все в крові
розіп'ятого...*

ЗАЛІЗНІ УСТА

*Куля вбила листок – поховали,
надгробну плиту не поклали.
Сів ворон-птах, закрюкав, зажурився,
повіяв вітер, дуб гордий приклонивсь,
зронив сльозу та в похід вирушати став...
прийшла зима, хтось шал мій із душі
пом'яв і вкрив на цвинтарі стежки,
і в пам'ять вкльонув срібні сережки.*

АЛХІМІЯ

коло моста,
коло рову
я себе збагнув,
ртуть із ока,
з вуха зову
птахом ввись пірнув
вавілони зустрічати
і любов із рути-м'яти
серцем
в серці колихати,
коло моста розплавляти
мідь і мрії приборкати.

ЛІХТАРІ НА ТОПОЛЯХ

На тополях ліхтарі
світять, мов зірки пророчі, –
світло-білі лихварі,
що торгують,
примовляють,
промовляють,
оди гнуть
під акорди піднебесся,
під багети –
срібна ртуть:
на тополях і неони,
візантійські ікони,
подорожні малярі,
автобанди, пароплави,
магми чорні й переправи, –
вічні зевси-трудоарі
плавть чорні переправи
через Стікс,
через мертвії відправи,
крізь гортань,
де сплять удави,
гноми, ящірі старі,
й їм все світять ліхтарі...

МАКИ-СЛОВА

поїзд промчав,
немов вихор в пустині,
чи в гаю,
чи в квітчастому саду,
на пероні залишились тільки
сльози на пошарпаній лавці –
і плакали, плакали,
вгвинтуючись у сонливий асфальт,
де собаки кудло собі завели і
вили-гавкали на місяць,
разом з сльозами
ранок приспав сонце
своїм серпом,
сонце зіщулилось,
заручилось з горизонтом,
а перон став маками-словами
процвітати.

Прибув червоний поїзд.

РВУ СВІЙ ГОЛОС ОБ ПЛЯМУ МІСЯЦЯ

Рву свій голос об пляму місяця,
об лезо твоєї душі,
об протуберанці сонця,
об жарину малого Мойсея,
об цвях з хреста Голгофи,
об душу твою, –
тільки об самого себе
власний голос не може рвати,
щоб ненахіть
небо в собі розірвать не розірвати!

БОЯЗНЬ

Боюсь я болю,
 немов списів гарячого слова
 з рову чорної душі пропащого,
 боюсь форми клепсидри,
 боюсь трикутника,
 фарбованих хрестів,
 де серцевина плаче, –
 випурхнути пташкою хоче
 й блукати з душами Великої Плеяди.

II. САКСОНСЬКІ ЕЛЕГІЇ
або
ЧАРИ ЛІТА

ЧАРИ ЛІТА**С.Т.**

чар-погляд твій і стан у жарі літа –
 і голос, що в душі моїй квіти спліта, –
 влились струмками гір і запахом суцвіття
 і там нуртують і горять, і кличуть до життя.

чекай, як птахи, знай, чекають, –
 я той, що твої квіти не зроню
 із дум, що тебе денно огортають
 й несуть твій поклик у борню,

за те, щоб ми удвох зуміли
 стелити нашу стежку почуттів,
 – чекай, поки плоди ще не доспіли
 в саду думок, у серці неба, в сонці слів!

2.09. 2008,
 Хомутово, Чехія

ЗАГОМОНІЛИ ВЕЖІ ГАРЯЧОГО ЛІТА

у високих травах дум
на окраїні болів
й стали підростати,
по усіх суглобах мислей
я ставав –
то ходячим деревом
по пісках терпіння –
то громом пробитим
з блискавки життя –
то нульовою хвилиною
рушав я в дорогу,
з ослон крайнеба
за вуздечку
тягнув зір до Мекки:
бубнявіли спогади
про народження миті,
в'юнились,
розгойдувались
колискою неба
в міражі полудня,
боявсь я розятритись тілом
ненародженої дитини
з дна оазису
кохання –

там мій гріб
і горб з глибин хвилин
ношу на /і за/ собою –
далеко-далеко – аж за зіницю ока
вітру поламаного
й оповитого...

ЩОГЛАМИ ПРИЧАЛЕЙ

і зустрічей –
 й розлук
 з сьйвом неспалих зірок,
 з тайною-молитвою
 рога місяця,
 з бризків
 непокірного атома води,
 стою гнучким комишем
 серед озера тілесної любові,
 чекаю вітру лоскотання,
 гул далеких морів любові,
 чайок з античної Анти,
 антиматерії
 планетарної думки: –
 це все як кара
 за твою любов
 хвилин, що були,
 що будуть
 на престолі
 високих трав міркувань
 з серця мурів
 Софійського Собору.

І ВДАРИЛИ НА СПОЛОХ

куранти відлуння дзвонів
 невидимої пори,
 в яку ти ввійшла,
 бовкнувши мене
 по стінах галактики,
 хто я ?
 ким я став ? –
 тебе впізнавши
 на льодяній кризі
 гарячого літа,
 чом моя летюча сльоза
 потекла Мойсеєвим кошиком
 по срібному хребту
 Євфрату?
 хрестом впавши
 на розпутті
 твого шепоту любові,
 Собором ставши,
 цвяхом вбитим
 в тремтіння
 інопланетної, моєї,
 червонощокої клітини,
 тембром Луни,
 в траві твої стопи,

коли ти зіркою до мене крокувала,
 море душі гладивши,
 дна не доторкнувшись,
 сандалю Голгофи
 кинувши в лоно плачу сяйва,
 Ахіллесову п'яту з мого ока
 поранивши,
 царство миті пробудивши
 до танцю гарячого,
 мов льодовик,
 літа...

З ФЕЯМИ ТАЇНИ СНУ

з феями таїни сну,
 кружеляючи
 поміж веслами,
 встромленими в лона зірок,
 з печер нашого проходження
 вежі майранові підійму
 аж до звінчаного з нами Едему,
 аж до зелені з неба зору,
 розсіяного і зв'язаного
 шепотом сліз
 наших зустрічей,
 пливе усміхнене,
 до сліз заплакане,
 червоне яблуко надвечір'я, –
 а чи воно випало
 з Мойсєєвого кошика, –
 гомонять смереки
 між собою,
 тинь стрясаючи
 з-поміж своїх зоряних рамен –
 синіх птахів пробудивши
 з Ноевого ковчегу,
 шишками
 Менделєєвської таблиці

застеливши причали до неба,
 трембіту Довбуша,
 скрутивши у дугу,
 що аж черемоші
 і марічки відлунням стали,
 кострубаті хмари,
 перекинувшись
 в гострі топірці,
 у відлуння,
 у білії отари –
 едельвейси думки; –
 ой загомоніли вежі гарячого літа!..

«Ой який біль! Який спогад, дитино!..»
 сказав подорожній
 і осідлав мого вороного
 з мене – з самого серця...”

28.07. 2009

Берлін

ДАРВІН

Ігореві Трачу

часто приходиться мені
 вилазити знову на дерево,
 там покуштувати
 адамового яблука,
 зазирнути вище неба,
 вище дерева,
 вище сонця квадратного,
 та не лишає мене хвіст,
 що врісся
 в чорний асфальт.
 – Як мені піднятись,
 коли моя перша голова
 диктує:
 «лізь!!»,
 – друга: «їж!!»,
 – третя: «сиди тут – в суміші матерії!»
 – В суміші матерії
 клекоче квочка галактики,
 магму повітря спускаючи
 на сад
 вкраденого
 дантівського раю,

дивись зором листя
на гілки порожні –
овдовілі,
без плодів –
там впала моя
гаряча сльоза.

ТАМ БЕЗУВІЙ ЗАГОМОНІВ

в бороді Чарля,
приклеївши
зварені окуляри
до неврону РНК,
де зірка з Квazarів
припленталась заночувати
– диви – інша комедія круговертя,
спіралів,
протуберанців...
– Завтра підемо до театру, –
казала ти
і гордо поскакала
на Росінанті,
зовсім забувши про хвіст Дарвіна.

20.07.2009,
Цвікау, Німеччина

БАРОКО*(замість хайку)***Марії Якубовській**

від бароко – до відродження –
 застигла магма,
 яку Мікеланджело і Рафаель
 вишлифували так,
 як Бог – перший скульптор у всесвіті –
 зробив з людиною.
 – Тому глина сміється з нас і проглинає,
 знаючи, що вона робить діло Рук Його.

1.08.2009,
 Веймар, Німеччина

ПАСОКИ СЕРЦЯ**проф. д-ру Любомиру Сенику**

пасока – пасоки
 стікають з осоки,
 береза у лісі біліє,
 поле бездоле жовтіє,

людина крокує крізь брами,
 лелека леліє між нами,
 житейськи вдягається снами,
 здається, вкладається в рами,

шурхоце, вкрадається в токи,
 в грядущі шумливі потоки,
 у ритми наснаг і у кроки,
 де рвуться до неба пасоки,

курличуть вітри веснянії,
 хлопчисько кочує в надії,
 зігнувши і сонце під боки,
 а в серці пасока-пасоки!

дівчина і пісня у коси
 влітають буриштіння і роси,
 спів птахів лоскоче покоси
 під небом, в амвонах, де гласи

глаголять матерії карми,
спасіння благаючи й шарми
уяви і віри любові,
в чеканні, в кипінні – в обнові

того, що жемчугою стало:
життя, що із неба упало
на плечі дівиці й хлопчини
і птахом піднялось – до днини,
щоб далі в утробі пасоки,
піднятись до серця осоки.

ЛІТО

бовкнув дзвін з райдуги,
дощ став падати
крізь вушка відлунь –
у вись!
до галактики,
де святий Ілько бичував червоних коней,
запряжених в колісницю
з живих ненароджених душ;
вилітало метеликами
з коней
їржання:
була смарагдова ніч!
– fiat pox! –
кричали ангели й херувими, –
vivat! – fiat!! –
впала роса світу
на пушисті,
мов ложе, труни,
крила;
чути було тишу тростин,
що піднімались
з місяця –
аж ген! – у даль –
я крокував гордо,

з скіпетром в очах
 просувався крізь гомін сфер;
 мати вже чекала вечеряти,
 а стіл ще не накрила хмара
 з роси потойбіччя:

бовкнув дзвін!

21.08, 2008

Цвікау, Німеччина

ДОЩ ЗІРОК

мій порох крил
 змив дощ зірок,
 як я летів на сполох див,
 ковтнувши
 із яйця жовток
 з нутра життя,
 де сонце проросло,
 де хмари й круки
 танцем завелись;
 боліли п'яти – болів і стис
 солдата імперій,
 що блукав колись
 в шуканні царя у сандалях –
 із небес ізкроєних
 із копита вогню,
 із вітру
 й блискавки
 монад,
 розчеплених
 на впаутинену паву:
 мій порох впав,
 а я не упаду!

18.08, 2009

Кемніц, Німеччина

КОЛИ ЖОРЖИНА...

коли жоржина смутку проходить
вулицями мислей,
плачуть тополі
з суглобів Сахари життя,
а ти думаєш,
що я молюсь до краплини
ототожнення з тим,
що не впало
в мою росу часу,
як я мав розмову з тростиною
Мойсеєвого кошика...

ПАМ'ЯТАЄШ?..

– ми зустрічались в парку левів,
ревіли вони
у Підзамчі,
обрамленім
лукавим
скорботним асфальтом
і джазовими трамваями.
Обнімались берези і липи,
черешні повідганяли
з своїх утроб і жил
торгуючих горобців.
Весільно цілувалось і небо
з однією з пір,
тільки наша пора
не успіла перейти
паркан едельвейсів слова
і чарівної гори душі,
що ейфельно в'юнилась
до висот,
чекаючи
танцюючого в маках літа.

ОСІННЯ КОРОНА

Скоро впаде
продіравлений
вранішньою зорею
лист осені на бунчук
моєї молитви –
й на гетьманську
мою, позолочену
першим словом
корону,
що маячить на вежі
зіниці ока;
сидить там дівою степів,
Мавкою лісів – непорочною;
пройдуть солдати сходу,
коней вороних несучи
на ошинелених кулями плечах
до поля бою
незваної ще війни:
тільки лист,
осінньою порою приборканий,
плакатиме рожевим горизонтом,
накриваючи криваві стопи
небесного війська.

ВЕРШНИКИ

– Мамо, чимчикує вже зима
в зіницях наших очей,
стрибаючи з гілки на гілку
ялинки,
що в крові зеленіти стала,
– ховається за корінням дуба,
що ненароком
стирчить з мого лівого плеча,
курликання минулих ключів журавлів
закривши в дуло проходження, –
мамо, вертайся з червоного ринку,
пора ж бо сісти за кужіль
вечірнього мовчання!

СПІВ

Коли зацвіте калина
 серед неба каменя, –
 мамі не скажи,
 коли просвітиться година, –
 для батька зір твій приклони:
 і буде небо чисте,
 мов перлина,
 і буде й літо
 у волоссі гір,
 де шумлять верби
 і осики
 зі твоїх щедрих почуттів.
 – шукаєш світ – а він у тобі!
 – шукаєш серце: ось воно! –
 – гуде, а море слів
 на парусах хвилини –
 любов шукає!
 що так і не знайде!
 бо цвіт калини калатає
 в самособі й тебе шукає!

**ОЙ КОНІ, КОНІ,
ЧЕРВОНІ КОНІ!..**

Ой коні, коні,
 червоні коні,
 стрибаючи пливуть,
 мов вітер,
 в настінній іконі,
 їржуть, аж небо гуркоче,
 а в серці лошатки
 травицю життя
 і
 тайну невпаделеної зірки
 трамваї блискучі
 жують,
 ще й в душу тихо гнуть,
 ой коні-трамваї!
 червоні ой коні! –
 – дитинство й розлуки
 лишить на припоні!,
 бо ангел вечірній
 плаче в небосклоні!

СКРИПАЛІ

На пуп'янках пальців – тополі,
 тремтливі,
 мов зорі;
 на персні і карби, –
 крім зелені рут;
 так плаче залізо
 у струнах й у смичках,
 мов прут;
 на пуп'янках пальців –
 вії моря,
 вторгнення тайне
 небесного вогню
 ще й перса вітру.

ІЛЮЗІЯ

(замість хайку)

Крокував Фройд до монастиря мрії.
 Теплі піски пекли йому п'яти,
 а хистка ілюзія двобою
 шурхотіла
 невідбулою молитвою
 непорочної дівичі.
 Гаснули під синіми зіницями ока душі
 сніжинки вагання.
 Він крокував,
 крокував.
 За ним – слід в'юнилась кобра.
 Впало сонце у свої протуберанці.
 Настав пекучий день молитви.

ДЗБАН СЕРЦЯ

Зашаруділи зорі,
 коли я,
 підпираючи плечима хотінь
 вечірні кавалькади неба,
 спустився
 до саду,
 росу троянд збирати
 в дзбан серця.
 – Чи ти зустрінеш мене?
 Чи отрок прилетить птахом
 на ганок світанку,
 вістку про новонародження оповісти? . .

Хтось пензлем хвилини
 нарисував фарби роси
 і райдугу на тишині дзбану...

МОРЕ ОДІССЕЯ ЕЛЛІТІСА

Розкрилились орлино
 паруси човнів,
 черкнули весла
 дзеркала моря,
 Одиссея крізь мрію
 зефіром прибрів
 і пахоці неба
 й кришталеве горе.

Красуня спустила
 коричневу шаль
 над хвилию – та,
 що берег обняла;
 хотів був розкрити
 синюю даль
 і зірку провідну,
 що плакати стала,
 обняти, мов долю,
 над прірвою болю
 життєвих турбот,
 спустити до моря
 край свого горя
 у клетоті й спазмі
 доріг в потойбіччя,

де ангели грають
в піджмурки,
в рулет,
й монади мруть тихо
в судні протиріччя...
А раптом спустились
айсберги душі,—
Елітіс крізь око
провів пароплави,
і паруси білі —
і плач на росі —
й пташині,
болючі облави.

МОМЕНТ ЕКСТАЗУ

така екстаза —
такий полин радості!

коли тебе зустрічаю
коло кладки криниці життя,
так тайно жевріють
кров'яні рози
на алях проходження,
що й часу не стачає,
щоб плакати!..

НУЛЬОВА ГОДИНА

Скрипучі мрії висихають
на дерев'яному,

розцвілому мості
потойбік міжзоряної
ішої монади галактики,
де квазари
і чорні діри
в'юняться
в крилах анголів.

Настає нульова година.

Я паду в задум

і лечу Ікарем

на інший престол

Нового світу.

Щастя бісерами розуму

клекоче

в стремлінні полинати

в Гетсеманський Сад.

Настає нульова година.

Всесвіт вийшов на ганок суцвіття –
шурхоче.

ЧЕКАННЯ

Шмат суєти.

Стрічка неба,

розчеплена

на атоми світла,

оповиває образ дівичі.

– Скоро бо весілля часу!

Небо клекоче,

чумакує в мені,

скрегоче корінням зачаття

безконечності.

Наїжується думка

в чеканні твоєї квадриги.

Тінь твоєї стопи

вже танцює в мені

під арфи безконечності.

Чому ж не спішиши?!

Я ж на тебе вже здавна чекаю!

ПОЛУДНЕВІ ПАЗИ

Ми сядемо вкупі –
тут у пустелі лазурних пісків,
простягнувши крила
крізь мури
з узлісся бувшої Сахари,
колишньої тополі.

Пам'ятаєш, мамо, – сиза зозуле,
як курликали зорі,
падаючі в оазис
мого народження?..
– як промені діамантів
складались у пази
майбутньої віри?

Ми сядемо вкупі –
Тут – в ірисах,
на роздоріжжі, –
караван східної віри
лискучих верблюдів
в спіралях міражу Фатьми.

Ми сядемо
коло вогнища правди,
сапфіри днів вклеюючи
в карнавальне пазо.

17. XII. 2010

ЕЛЕГІЯ САМІТНОСТІ

*Розрите небо над лугами хмар
примари шле з утроб у майоріння,
у потойбіччя смислу і примар
про те, що любиш пісню і горіння!..*

*А впадеш ниць – згрюкоче коливання,
нанизавши хорал пісень – на жарт, –
зійдеши з місяцем на кладці провесніння,
назвеш сузір'я – поступ – світла гарт,*

*Заплаче мати при колиці неба;
все ти зійдеши в бенкеті майорінь,
а батько втне осику – для суєт потреба, –
одвічна скриня згадок і болінь.*

*Приходить нишком маятник до моря,
а все, що скрила ти у скрипці струн –
зведи в баркас, як би для власного горя,
щоб заспівали гноми гімни лун,*

*і так – в потребі смислів із курантів –
загуркотять над небом лунних хмар,
розриті рожі із могили антів,
і всесвіт, і облоги й вічності алтар...*

Розрите небо над лугами хмар...

СПІВ

*Ходжу на снігових коліщатах,
евтанасію бо прийняв,
крізь амнезію тління
з рожевих заграв:
хотіння моє послав, –
там неба шматок
на бенкеті зустрів
і, мов Йона з кита,
на берег терзань
вийти зумів.
Рефлекс і страждання.
Тіло і плоть –
розкросні рожевою ниткою
святих променів
з глибин спомину,
скнітимуть
у золотому тумані.
Ходжу на снігових коліщатах
по країні Великого Холоду!*

ПОДИХ ЛОТОСА

У подиху лотоса,
 рвучко з'явився Ніцше,
 тримаючи за білосніжний комір,
 високий,
 мов шпиль Гімалаїв,
 блідого Заратустру
 з Книгою надлюдини
 під пахвою –
 під червоним руслом
 лівого ребра.
 Чорний ворон сів йому на плече,
 закріякав тричі...

Напівчатував місяць,
 напівспали зорі:
 все заховалось
 в латаття,
 у підводному світі,
 в силуэтах елементів глибин.

Плачуть зорі.
 Оркестром розкрилюються лотоси.

ЧОРНОБОГ І ТРАМВАЙ

На перехресті доріг
 Чорнобог
 волочить за собою
 порожній Вавилон,
 мов зіпсутий орган,
 немов хрипливий патефон
 й Пізанську вежу
 згорблену,
 наче літописи віків.

Трамваї й тролейбуси
 зупинились
 за рогом темної вулиці,
 роззявили свої
 залізні пащі,
 заблимали очима,
 мерців прогулюючих просвітивши,
 ребра чорним ангелам
 потроцивши на друзки.
 Падав сильний дощ,
 чорний дощ.
 Кіт чорно-сірий
 просвердлив повітря,
 перескочив люстру годинника
 і звук пронизливий дзвона.

Настав ранок.
 На вулиці –
 за рогом місяця – суєта!..
 Прогуркотів чорний трамвай...
 Велетні-коні тягли карету
 з трупами –
 вавилонські мумії.

Крапка і кома

19. XII. 2010

КИТАЙКА ДУМ

В овесненій
 думами потойбіччя
 голові
 засіли,
 розгніздившись,
 велетні-птахи:
 абвгдеєзжйіїклмнопрстццфхчшищццяюсюь –
 м'який знак засів
 прямо в лівому оці,
 щоб приблизити
 і пом'якшити
 горизонти смутку;
 ключі лелеків
 пересікали ключі азбуки,
 курликали
 вопівночі
 коло ватри серця,
 де Тарас і Довбуш
 різьбили словом
 одвічну смереку
 людського смеркання
 в овесненій
 думами сновидіння
 з потойбіччя Дніпра
 і Черемошу –

аж до тисової Тиси:
 поет зронив калинову сльозу;
 птахи,
 від а до я
 розклювали її
 на жовто-блакитні
 бісери,
 гаптуючи китайку дум
 для нового Собору України.

17. XII. 2010

НА ЧАТІ ТВОГО СЕРЦЯ

Зірка-владарка
 курличе од безсоння в просторі,
 Кужіль Стожару
 веслом побрів – вже увись,
 в віконці до серця
 стоїш, мов пелюстка у морі,
 чекаєш прозорості смислу,
 колядку, і рись
 стрімконогу, – ой слово в молитві, небесне,
 і озеро тихе й зажурне з клепсидри висот,
 і дощ, що угору до неба злітає – й громи іскресають
 в кресалі, що з магми черка зажуру з турбот;
 – Везувій клекоче, палає, крізь трави бурличе,
 я – сон-бедуїне – до оазису твого прошкую й гряду,
 колицку розбивши: там кошик Мойсея мня кличе,
 русло не всихає,
 спориш гордо танцює!
 А я сон-полотно
 для тебе
 з веселки і пісні
 спряду !..

21. XII. 2010,
 с. Вишня Рівня

ТРИПІЛЬСЬКІ СПІРАЛІ

З пекучої магми,
 з надр у клетотінні
 трипільських катакомб,
 вискочили з джерел
 чорногриві коні
 підземного місяця,
 розбивши глечик пшениці.
 Плакали діти,
 зелені капелюшки
 наповняли пшеницею
 й бігли в степ,
 горизонтом неба
 поорану землю
 засіяти...
 «Ой сійся, родися,
 щастям накрійся,
 – ярая пшенице –
 колосися!»
 Росла, зеленіла
 пшениця,
 ріс дзвін,
 башня,
 хрест і десниця.
 олтар пнувся увись,
 крізь престол презелений –

аж до висот спіралі
 із долонь ангелів.
 – «Ой сійся,
 родися,
 Україно, – плодися!..»

21. XII. 2010,
 Вишня Рівня

ВЕСНЯНЕ ОБЕЗКРИЛЕННЯ

Весною
 батько з потойбіччя
 птахом прилетів
 на летючому кораблі
 в гості,
 червоних
 безкрилих птахів
 із серця –
 з полону Пантеону –
 привіз
 на колісниці Іллі:
 гриміли його груди,
 лави любові
 розплавювали суглоби
 з мислями зеленими,
 нанизаними
 на аорті,
 на пуп'янках співу
 хору
 небесних
 палаючих оксамитом
 янголів;
 грядущий день
 майраном думки ставав,
 і мислі

з жалю
 на стовбур життя повискакали,
 немов потерчата
 Царства
 старого,
 мов небо
 Лукаша.

Була година обезкрилення.

Була година овеснення.

ЛЕТЮЧА КУЛЬБАБА

День літав кульбабою
 над морем безкрилим,
 я босий бігав берегом безкраїм
 залізні стовпи підпирати
 зеленим капелюшком.
 Мати в соняшнику
 перепела знайшла
 й принесла до хати піднебесної,
 за комин думок приховавши.
 Вертольот з кульбабою
 наввипередки летіли,
 на пароплави з Ітаки
 сідали
 Улісса шукати.
 Пенелопа
 вже давно зіткала
 з його думок
 намисто.
 Я журавлем в зажуру упав
 і проперелом фіалковим
 подався у клекіт світів.

ХРИЗАНТЕМИ НА АЙСБЕРЗІ

Єдиний,
 іржавий листок –
 немов айсберг
 з малятком моржа на вершині
 посеред Льодовитого Океану
 з-поза наших світів,
 який ми колись-то збудували
 в інші ери,
 в інші часи сфери,
 які, можливо, ще й посьогодні чекають
 на нас, на роздоріжжях...
 Тоді ти пішла у твій гарячий світ,
 далеко від мого ока Циклопа,
 щоб я,
 подорожній, – тільки в твоїй країні
 не міг сторожити,
 звінчавши нас
 якраз при брамі Едену,
 якраз в гнізді летючої змії.
 Сьогодні сиджу коло листка з айсберга,
 він – самотній, я – самотній,
 з вершинами вітрів у білих срібних грудниках,
 з біло-зеленими кудлами,
 розмаяними між високим небом,
 що з-поміж нас –

і немов з утроб нашого почуття
 сиджу і лічу пароплави, паруси,
 що вештаються в льодовиках спогаду,
 з переповненими пінгвінами, щоглами,
 полярними ведмедами,
 що виють до зірок,
 що падають ввись,
 все вище –
 все ближче до місяця.
 Моя тога плаває в шумінні вітру;
 я стараюсь відкрити первинні книги Гомера,
 Будди, Заратустри,
 Псалми
 не можу,
 бо думаю про шурхіт твоєї сукні
 на поляні, охопленої феєрією майських ночей,
 коли соки дерев
 кликали нас і самим зацвісти разом,
 принести і нам наші плоди землі,
 щоб потім відпочити на ярмарках пісні,
 скрипки, флюяр, арф, трембіт
 і,
 щоб співали разом гімни –
 замок життя.
 Але це не мало статися так.
 Мекка забула мене назавсідди,
 тільки чорний камінь висот
 залишився в золотавих пісках
 пустині серця...
 Все це я хотів був оповісти пінгвінам.

Але вони розуміють тільки мову замороження, –
 хотів був розповісти і заполярним ведмедам,
 але вони розуміють тільки шуми океану;
 залишилась тільки одна –
 єдина надія:
 приблизитись до листка,
 що коло мене,
 і попросити пробачення за те,
 що заставлю його знову зазеленіти
 при почутті моєї казки,
 а айсберг
 тоді
 почав був пливти без цілі
 до інших світів,
 біліших,
 більш пурпурових,
 більш у впокорених світлом розморожених розумів.
 Переводжу погляд
 з одного неба до іншого неба,
 рисую на крилах вітру рядки ієрогліфів,
 сходжу сходами молитви крізь мене – у мене.

ШТРИХ

Тешу розумом
мармурові колони Пантеону,
ворота у невідь
відкриваю навстіж...
Чи прийдеш ти через вечір,
щоб винести грона
із щілини сонця
й розтоплений ніж
підняти, мов шаблю
у місячні ночі,
і встромити смерті
ув темнії очі?!

ВІТРОВИЙ ОПРИШОК

І все таки:
коли шарудить,
у твоїй тіні,
висока до неба
шовкова трава,
коли никне малина
в куцах,
за оком – знаю,
що я тільки гість на цій галявині,
де батько зорі,
мов дикі коні, ловив,
опришком вітровим ставши
на розп'ятті,
на роздоріжжі,
отроків протиріч
чекаючи
для великої дороги
у небозвід,
вповитий
шалом
галактики.

БІГ

Біжу,
 втікаю
 босоніж
 по кістяному виблиску
 вечірньої зорі,
 спіткаюсь,
 і,
 плутаючись об бинти
 колишньої третьої війни,
 об метеори
 первинної кужелі
 отари зірок –
 об хмари роздуті,
 наповнені чайками
 і днами океанів
 бушуючих;
 шаленим поглядом
 відчиняю віконце
 у небозвід:
 там ти чекатимеш мене
 осяяна моїм бігом.

КРИГА З КРИЛ МОВЧАННЯ

В кожному
 жемчужному плачу
 криюсь,
 кроюсь
 щоночі,
 час шукаючи в мачинці ока,
 в якому й атома часу не існує...
 Все – уява,
 подвоєння.
 Омана.
 Суцвіття юності зів'яло,
 минуло,
 поїздом сходу
 пролетіло
 крізь дантівські брами,
 стало моровицею
 в пустелі народження.
 Павутиння
 на дзеркалі неба,
 на обличчі Гамлета,
 нагадує
 той день,
 коли я з полону душі
 ревом лева
 втікав.

ПЛАЧ

Плачуть зорі,
 плачуть сльози,
 плачуть риби,
 плачуть лози,
 плачуть нулі,
 плачуть рози –
 і фіалки весняні,
 плаче олово й залізо,
 плачуть глеки глиняні,
 плачуть амфори і труни,
 плачуть цвяхи,
 списи,
 руни –
 і Голгофи,
 і верба,
 ще й Тріяда молода,-
 вже заплакане й Весілля
 повертання в самоЯ,
 плаче Атом і Змія!

ВИР

Розперзаний вир
 у ірії небосхилу
 і дзбан пристрасті,
 і хлюпотіння
 райдужних кольорів маків
 на підвіконні
 моєї пам'яті
 про тебе,
 де
 переповнений зойк радості
 зривається з гніздечка,
 а
 пір'їнодзвонна ластівка
 паде сльозою в невід:
 вечірнє павутиння,
 огорнена луна.

ЖИТТЯ В КОЛОСІННІ ТВОЇХ КІС

Жити у травах
чи в мушлях морів
жити –
в житі так хочеться
ймення переймати
й перепела
в око розгніздити,
й женців із небозводу
запросити
на жемчуг-весілля
і –
прямо – навскіс –
відлунням прокинути ліс
і жити,
ізжити,
без зойків
прожити
хмільнії хвилини
із хвиль твоїх кіс!..

ОСЕЛЯ

Оселюсь я у віллах неба
ще дитиною й
побрів
між колонад
у вінки герба,
під акорди вітру збрів
і побрів
ковчегом листя
у шуканні
тиші лун
при заграві
сну-намиста
із акордів сотних струн.
Танці,
пісні,
зойк,
пороги, –
все в спіралях кружеляє;
олень уже встромив
у місяць роги:
сон-дитинство знов ридає!..

REALITTE

Лжесвіт –
 то – крит –
 то – критик –
 рит
 і споконвіку
 зак-закон
 помазаник фальш-ікон,
 керує кермо
 і багном
 спотворює
 квітів букет,
 встромивши в плин
 ржавий багнет,
 немов оркестру світу
 мідний багет,
 де в залі царства
 пливе балет:
 там-там,
 лжесвіт,
 лжепророк,
 лжемислитель-декрет
 встрамляє ящірну отруту
 у зір ангольський,
 в ідею, скуту
 до скель із ада –

чорний гном
 з темного царства,
 де море в море
 мне пором...

ОСІННІЙ ТРАУР

Болить душа.
Мокрий подих
пороху стежини
біг слід
траурного
духового оркестру;
босоногими очима
метелики сідали
на до, на ля,
на і...
і вертикалили цвинтарем,
що навіть отари хмар
пірнули птахом –
світ за очі!..
Піднявсь летючою ковдрою
цвинтар,
хрести за собою
поволік!..
Була година нульова!
Мертва тиша.
Лиш мрії гомоніли,
шурхотіли...
Настала ж бо пора
осіннього трауру!..

ІІІ. ІНШИЙ ВІТЕР

СКАЖИ Й ПОПЛИНЬ

Скажи й поплинь орлом
і поклюй всі зорі
з серцевини трун,
я буду там блакитним сном
у шахи грати – на глум
всім скриням царським,
де перстень мій
лежить скалою:
вічний сум!..

RUSTICA

Так тихо в моєму селі –
ніби гора в гору
вершину заховала,
тінь смерек
оповила
дитячим плачем неба,
немовби граючись в піджмурки, –
пагорби
обернулись у поля,
де коні їржали по ночах
до зір,
де перепели устроїлись в шеренги,
маршируючи скіфськими солдатами
вниз до галявини зустрічей
з ручаями шепучими,
з глечиками сонця
на цямринях колодязів,
джерел сновидіння...

Так тихо в моєму селі!..

ЧИ ЗУСТРІЧАВ ТИ...

Чи зустрічав ти
сльозу зернини пшениці,
щоб бігла
асфальтом гарячого літа,
втікаючи з серця поля:
від волошок неба,
від крові маків полудня,
тримаючи за вуздечки все поле,
переповнене спрагою,
гніздечками птахів,
лігвами лисиць,
норами мишенят,
ще й корінням
високої до неба
тополі.
– Чи зустрічав?..

НЕБЕСНИЙ СТУКІТ

Стук! стук! –
 на асфальті чути: стук!
 і в вишині, що крокує гордо
 по асфальту –
 гордо чути гук,
 і в гніздах весняних
 з червоних лук
 леліє смеркання –
 летіть дивний звук,
 мабуть, в інопланеті
 росте жаркий сук,
 зорі там мудрують
 возвести рундук,
 щоб лунав в просторі
 сонно-дивний звук:
 стук!

НАТЮРМОРТ

В альтанці співи не вгасають,
 веселих дів
 зорі
 ув очах ховають.
 Переплітаються
 стрункі
 довгі ноги,
 мов вужі,
 довколо сяйво надвечір'я
 в нутрі райдушності зіниць.
 – Бач, упав вже смуглий вечір ниць!
 Там крісла, флейти,
 арфи і дивани,
 там черепашки слова
 втягнулись в звуків рами;
 гнізда вужів
 з'явилися на бенкет,
 оркестри вп'ялись
 в блискавку, багет;
 і падав дощ, і, як колись,
 строката ніч закрилась
 ув корсет!..

БРАМИ*мамі – Анні Семенюк*

Згорів і ліс,
 вода –
 і лотоси думок
 поплили вниз по лаві Везувію,
 зійшов в асфальт із щитом
 горд Молох,
 забрав ув око все –
 й мою надію;

Блукаю так,
 немов Адам,
 у чорному огні
 асфальту і терору
 тих атомів,
 що розчепив в ті дні
 Навуходносор,
 ступивши на Сльозу –
 сапфір небесної Марії.

До Пантеону я ступав –
 у новий вал,
 бо тут олив'яні свічки
 вже не йшли до Храму,

*а в стінах розривався в собі Ваал
 і ждав, щоб я покинув Брами.*

*Та Брами ті – з-за зоряних покров, –
 відкриті
 й там чатують херувими,
 Ялінка вже гряде
 і жде жарких обнов,
 бо в Лазаря вже загоїлись рани.*

Ранок, 22 грудня – Св. Анни, 2010

ТРАВ'ЯНИЙ ХРЕСТ НА СУГЛОБАХ СНІГУ

(Поема)

... пролинув ще один шерхит вітру
з Долини Плачу,
обминув і мене,
скиглячи – круговертом –
пролетів,
що навіть
«доброго ранку!»
не успів йому сказати вслід, –
«куди блукаєш
і мене самотнього залишаєш
на ганку спогадів, –
і навіщо мені знати,
що ти існуєш
і приплентався з північних вітрів,
де мій біль успокоїтись не може!..»
– Але вона мовчала,
вдавала, що не знає мене,
хоча позавчора
в ополудень заходу місяця
я зрадував її поглядом
про смисл народження ідеї.
І ось так я сидів зажурений
князем ідеї

за Столом Мовчання, –
у безтямі;
хоч
там,
поза нами,
і в нас –
величність снігів!
Холодних,
фарфорових,
безпощадних,
в самособі боязких.
І в саме ополудня,
осліплений дорогами до неба
– Квазарських –
сонцекришталевих,
я вийшов з Таки слова
на підвіконня мого замку:
єдиного,
вдумливого,
до безконеччя мовчазного;
відлунювалось скриготіння
коричневого віття рогів оленів,
які у моїй відсутності з-поміж зірок
інколи перегортали місяць, –
так, навіть Кассіопея
в своїй чарівній пишноті
сміялась...
Вівальді стояв мовчазно поряд,
підтираючись смичком
об місячне проміння...

Пізніше я дізнався,
 що та зірка була
 присуджена тільки мені,
 але я в той час
 блукав Гіперборесю,
 алеями, встеленими квітами неба
 окропленими...
 Плакали скрипки,
 нили соки ще ненароджених гілок.
 Флейти і сопілки
 оркестру тіней пір року
 колисали Слово.
 Настроювався світ.
 Настало Різдво.
 З потойбік часу
 почувся гул з висот;
 боячись,
 щоб момент не залишився
 нескроплений проходженням.
 На засніжене поле впав великий
 квітами з-над квітів
 вкосичаний хрест.
 Вдалині виднілась тільки непорочна
 біла чистобілість,
 крутивсь,
 тремтів,
 немов плач немовляти,
 аж сніги
 довкола нього танули.
 Птахом якщо б я мав бути,

одне крило подарував був вітрові,
 щоби літати понад моїм хрестом зі слова,
 щоби бачити власне
 тендітне,
 гойдаюче,
 немов тростина,
 зацвіле,
 немов рожка в сніговині,
 тіло...
 Але то не мало так бути!
 Я залишився тільки споглядачем, –
 ні холодно
 здавалось
 не було,
 ні навіть – дощем думки...
 Здавалось, що вповитим не був,
 нічого навіть не було...
 бо тут же Гіперборея Вівальді
 між струнами скрипки,
 яка, пробивши безмежжя
 гривами коріння,
 заглиблювалась все і все дужче –
 вниз,
 до того чудового краю
 розіп'ятого,
 уквітчаного в безмежжі снігів
 хреста
 з мого і твого сердець!

ТРИ

*...встанеш,
тричі поклонишся
заплющеними ще
внутрішніми зіницями
до огняного стовпа
одвічного пробудження
і подашся в безмежне поле
зібрати врожай
нічного падіння зірок,
янголів,
сов,
уламків з хоралу
палаючого престолу,
шаблі невідбутої війни,
й закинеш все
у торбину думок,
де хліб щоденний
жевріє смарагдом
любіві.*

ЕТЮД

*я бачу етюди
інших світів
на крилах метеликів,
коли крокую
стежками
росяного вітру
до твого корабля,
пливучого
понад сходом
полудня
з побережжя моря
твого погляду, –
агов!.. – агов!
кличе вітер,
відкривши хвіртку
до сходу,
загладжуючи
сліди твоїх стоп.*

НЕВДОВЗІ

Невдовзі зустріну тебе
одинокую,
засніженою
й замурованою, –
царице снігів,
у звуках золотого дзвона,
обкарбованого, –
клекотом морів
повернусь
до святого вогню
з білих замків,
із серцевини кременю,
разом з піснею,
оповитою
спалахом місяця.

ВЕСНА

На черешневій лавці,
оспіваній солов'ями,
щовечора засідають
на тайну вечерю
світила
з-під стріхи
мого серця,
спускається волошковий
вітер душ,
стискаючи руку гостям,
прибувших з коренів
квітів, трав,
з безмежних степів
неба думки
про леза ножів атому
і про списи неба, –
там вже хтось говорить
космічним мікрофоном –
голосом нового атома
з черешневої думки,
охопленої трелями птахів, –
народився молодий принц,
щовечора шукаючи в травах зірок
Касіопею
і сльози Плеяд.

... СВІЧКА ЩЕ ПАЛАЄ

... гасне свіча
 в чорних гробах –
 темнота повстає
 під криком підземним
 згорбленого світу
 від свічок майських квітів, –
 така смутна темрява
 в гробах життя!..
 віримо в те,
 що прийде,
 гріхи відкривши
 перед деревом,
 тільки щоб не стали
 на ту годину
 деревиною
 власного покривала труни –
 чорними дерев'яними пацьорками,
 нанизаними на шиї горизонту;
 за сонцем Чорної Гори
 заходим поясом у тембр віри:
 свічка ще палає!

ARMAGHEDON 1

Сочатку почали сніги біліти,
 птахи стали в обернений лет летіти,
 крила неба взялися плакати,
 діти повтікали у гори – трембіти
 мали лунати мовою тиші,
 і квіти рожеві звелись в комиші,
 як Голос луною із надр прилетів
 і падав ув око людське, –
 із-під брів
 вмирили клітини
 луною морів,
 обрамлювався гріх
 планетних синів...

ARMAGHEDON 2

Падуть голубами
із місяця
нехрещені діти-лебеді,
зігріті сонцем
зі звуку,
про розлуку із небом,
роколотим
навпіл –
підемо у поле
неозоре,
хтось там вмирати зібрався,
складати в труну
і люльку й фляри
пташинного співу,
голубого неба, –
не треба в зажуру
впадати мовою лебедів-дітей –
за ними сумувати!..

ARMAGHEDON 3

Кожен з нас тримає
руку в руці тополі,
високо курличе журавлями,
кожен з нас хизується порогами
й світами
– сіяє думка їхня,
їжитья в кореннях брами
Пантеону віри,
в атомі Вавилонської вежі,
зі сходу
слова стають у шеренги
солдатської віри
в трапезу з-під Голгофи,
влетіли сови потойбіччя...
в спіралі протиріччя...

ARMAGHEDON 36

*В спіралі протиріччя
влетіли сови потойбіччя
з трапези з-під Голгофи
солдатської віри,
слова стали в шеренги,
зі сходу
атому Вавилонської вежі –
Пантеону віри,
в коріння брами, –
там скоро буде війна
протуберанців тремтіння!..*

ARMAGHEDON 3в

*Мій солдат з підніжжя гір
збирав цвяхи і хрести,
носив на ринок
ранком, суєти
засмучених троянд
будив
і півнів,
і смerek ходячих
по асфальті,
гномами
розбіглись хмари
з летючими кораблями,
краплі іншої ери
падали в багнюку
люстровану,
встромивши списи імперії
чорних анголів
у місяць...*

ARMAGHEDON 3₂

Чорних анголів
встромили списи імперії
люстровані,
падали в багнюку
краплі іншої ери,
з летючими кораблями
розбіглись хмари
гномами,
по асфальті
з ходячими смереками
і півнями пробудженими
колючими трояндами
ранку суєти;

мій солдат
збирав ржаві цвяхи і хрести
з-під підніжжя гори...

Лились чорні сльози...

ARMAGHEDON 4

Вчора впало яблуко
Ньютона з-під неону:
Армагедон! – закричав подорожній
і подався сірим асфальтом
комарі ловити,
голод бо скоро настане –
момент падіння комети
хвостатої,
вчора впала шишка лісорубові
на степову крисаню:
Агов!!, – армагедон –
закричав,
і
смерека
рушила вслід за Ньютоном
(вже приєднались
ще інші істоти душ),
з розколотою головою,
вчора впала зірка
на крило ворона Кра:
закрякали гори
й долини навсебіч,
лунали спіральні вібрації.

ОСІННЯ ЧВИРЯ

як темно в дорозі –
спішу,
крізь вухо снігів
пропливаю,
мокрій дах неба
знайду, –
там у корчмі під містом, –
не знаю,
чи прийдеш і попросиш мене
із сірої тиші,
щоб мене ворони клювали
в смердючій раю;
піднялись вже на бунт, –
на бенкет,
поміж ґрати,
димлять
і знають
осінньо вмирати...

ІКОНА

Візьму за душу Голгофу,
занурю
в червоно-синьє море, –
і точка стає плакати
піщаними сльозинами,
подивлюсь на небо з мене,
нарисую хрестики
на ребрах душі,
проглаголю до птахів,
щоб лет свій спинити
на хмарі ковчега,
намалюю ікону
у формі трикутника;
прісно же,
волхви
закинуть погляд свій
у надра висот!..

НЕБЕСНА РТУТЬ

Як сонце з кришталем
заграє в піджмурки,
як вітер
за безвість
мій попіл
понесе
в лискучі сади –
так суджені смисли –
сльозини пекучі –
в нутрощах думи:
терновий вінок,
хтось з висоти тучі
в мої очі зневіру вплете;

проходять крізь погляд
всі ночі, мов кручі,
де в тиші незримій
монади цвітуть,
а я, мов орел,
зі скелі, із кручі,
спускаюсь в молитві:
небесная ртуть!

ШУКАННЯ

Я шукав тебе
в пацьорках фей,
приспаних танцем
власних хвилястих перс,
шукав і в вершинах скель,
де червоний орел
червоною кужіллою
опускається
огняною кужіллою
на моє крило,
охоплене співом зозулі; –
залиш мені червоний камінь, –
нехай бенкетує в пісні!..

РИНОК

Поки зійду з гір вітру,
коромислом підпираючи
хустину горизонту
рожевого, –
всі зберуться на танок
біля церкви,
тебе не буде,
ні вітру морозного
не зустріну
в агонії,
на недосказаних
казках моїх;
покриються літери,
альфи і омеги
простору
з серця, –
з ними затанцюю
і вихором помчу
у казку
на баскому коні слова.

ВОРОЖБИТ

Власну тінь,
звиваючи
в кужіль диму,
я згинав
власний подих
довкола лілеї
в себе,
з самособою,
в нутрі,
походжуючи,
походжав,
аж поки червоний птах
не вилетів з мене
власним подихом;
горіли ріки
внутрі,
падало тремтіння
листіків
з невидимого дерева,-
впав і я,
стежкою став
для твого прибуття.

ЛЬВІВ

*з вертепу пташиннії крила і спів
над башнями лються в кожну мить, –
це не Париж, це не Тель-Авів, –
це сторож України – любові блакить.*

*Тут ріки спливають в долини ясні,
колоситься дума, як вийдеш у гай,
роса проникає у надра рясні,
щоб медяний столи накрив коровай.*

*Із поля молитви цвітуть рушники, –
то діви-львівянки стали вишивать,
як хлопці в бунчук вклали жести-хрести,
щоб орди з-за хмар не кроїли гать*

*в Підзамчі, у мальвах, в зіницях долин,
де кроки до тебе спішать, рідний Львове,
щоб влитись у сяйво й малиновий плин,
бо спіє й цвіте мови зерно колискове,*

*а юність так кроїть до тебе стежки,
арфи пісень влітають в азор колискове,
весільне, житейське – висот сирежки,
бо пісня буяє, мов в казці, – у Львові!*

СМЕРТЬ ПОЕТА

*Так близько, зов
крізь хмари мне поета
у кужіль диму –
круто вертикалиться в огні
униз – до надр,
в оркестр,
без балета,
де зоря ясна спліта
сумную пісню.
Лишивсь при брамі дід,
в душі стара монета
дзвенить,
мов сфери,
мов віковічні ери,
на сполох
в криси б'є,
чека на сонце.
що спада у день
з браслет
і в пошук за росю слів
по-чаклунськи йде.
Пройшов крізь хвилі
цвинтарями мови,
згубивши шевалет
й стопу свою –*

життя віньєт –
і воскресіння
й бурштіння у крові;–
на краю прірви дум:
помер поет –
помер поет!

IV. ADAGIO

СЕЛО У КОСМОСІ

У Вишню Рівнину*
інопланетяни прилетіли,
приплентались з галактики
голі хрущі,
бджоли
і,
хоч як
мову чужу не розуміли,
все ж таки
засіли на бенкет у Рівнині.
Співав і джміль,
крутивсь-вертівсь,
мов дзига,
моїх віршів зачитував
пісняр,
на бубон світу
впала мамалига,
зіскочив із підвозу і дехтяр!
Агов! – пришельці і миряни,
почуйте,
хворостина світу як трощить,
давайте возведемо,
мов римляни,
у Вишній Рівнині

золотoverхий щит:
 коня-опудала
 і вершника-патрона,
 щоб хіхотіла дівочка Нерона
 і голим тілом
 прилипла до дзвона,
 мов та предвічняя мамона
 й сліпуче око із нейрона.
 І так живуть із нами інопланетяни,
 і нас вербують гості к ним зайти,
 лиш ми боїмось ввімкнутися у рами,
 де не цвіли ні мохи, ні хрести.
 Живемо дружньо
 і разпораз плюємо у долоні,
 кумикаєм, цвірінькаєм як лад,
 і лічимо вози на небосклоні
 опісля всі шеренгуємося в ряд
 і під осіку премось – навздогін, –
 життю принісши низький наш поклін!
 – сказав поет і віри сі зачитав: АМІНЬ!

*Вишня Рівнина – Rona de Sus – село поета.

СІЛЬСЬКИЙ НАТЮРМОРТ

Глечик (з молоком) –
 глечик (порожній) –
 вазончики (з глиною) –
 вазончики (з квітами);
 горня,
 тарілка,
 яблука і груші,
 вазончики (з хризантемами в молитві) –
 вазончики (без молитви – з хризантемами),
 скатерка (ткана тіткою Пенелопою) –
 скатерка (без тітки, але ткани зорями),
 скрипка (з струнами – з пальцями скрипаля) –
 скрипка (з скрипалем – без пальців);
 флюяр (з ніжки солов'я – солов'їний) –
 флюяр (без ніжки – несолов'їний),
 а далі: абрикоси – трава –
 засохлі роси – осі –
 погляди зоцвілі –
 шепіт хмар, підвішений
 на клинку ув сінях, –
 кукурікання півня, застрягле
 в горлі свічки (там, може, і я!)...

КЛЯМКА

Не раз і не вдруге
 вертаюсь з війни холоду,
 з війни гартованої,
 з війни пекучої
 мов пекло,
 де печуть вершиникам
 калачі зі шиона зір.
 Дружина з сьомого ребра
 чистить мої рани,
 опісля свої,
 ліпить бинти,
 вибирає гвинти,
 коси, шарпнелі.
 цвяхи,
 горизонти –
 і всяку каламуть,
 що і прихожі,
 і захожі
 цього не поймають.
 Миюсь-полоскаюсь молоком
 пам'яті:
 з якої війни я прийшов?
 З якої битви, жоно,
 з коня якого я зійшов
 на твої перса поранені

на твоє лоно?..
 Виходжу за зорі
 в подвір'я, –
 двері навстіж,
 а за клямкою – тінь...
 а під столом ірже ніж..

СПАСЬКИЙ ХРЕСТ

...мов на спаський хрест,
 мов на топірець
 ватажка вершин,
 підпиралась моя зоря,
 падати захотівши, –
 став дибки мій рожевий кінь,
 заіржала просторість,
 аж і моє
 розколоте небо
 покотилось ярами,
 дібровами заячавши, –
 і повиходили предки-анголи
 з позолотою глибин
 в крилатих
 мов орел
 кресанях
 і стали танцювати
 гуцульської:
 «ой зорі, каже, зорі,
 погодіте мало,
 бо ще моє соколятко
 не спало ні мало!...»
 – Був перший
 передвесільний день,
 хвилинка крутилась,

мов веретено,
 у наймитських просторах,
 а я підперавсь на зорі,
 мов на багет...

V. ВЕЖА

МОНОТОННА УВЕРТЮРА В СІ БЕМОЛЬ МІНОР

Нічому присвячую

Стою на нерву блискучому
з меланхолії світла,
немов парус
в океані бурштунування
тих початків,
що мають бути
зрушені з інерції,
в меандри магми,
з вітру,
що нишком колядує,
немов фея
з окраїни світу,
через легені променів,
говорячи моїм ротом
в скронях покрплених
плеядами зірок
з інших безмеж...
Навіщо народжуєшся і кричиш
уа-а-а-у, уа-а-аааа!..
змішуючись з нейронами безодні,
пробуджуючи мовчазних подорожніх тиші...

стою і народжуюсь рядком
з рядка
хоралів морів, пінистих шепотів,
бачу там самого себе
і відчуваю твою присутність,
гублю
тебе – все знову і знову,
віднаходжу тебе –
все знову і знову,
бо це мені присуджено –
уа-а-а-у, уа-а-аааа!..
Ой як кричали
в протуберанцях сну
і в смерті
хвилин,
нескінчених в проходженні
і плину речей...
Чи прийдеши ти в колиску
з-поміж усмішки
зеленявого світла
в плач глини
слідів загублених кроків –
сидиши і питаєшся
без слів,
І вони дивуються –
вода і небо, і дух
з-поміж матерій, –
ти готуєшся іноді
перетворитись
і кажеш, що –

що так то мало бути:
 ти перетворився,
 бо я принц початку
 і кінець Гомера
 на краю океанів
 і островів суєти –
 ти народився і поїдеш, –
 і завтра буде інший день,
 коли дух танцюватиме мазурку
 й гопака
 на бруківці з-поміж пахоців весен
 тих часів розкутих,
 з льодовиків народжень,
 в дрожжах оповитий вийде
 Подорожній
 Через ворота Пантеону,
 шукаючи дорогу
 поміж горизонтами,
 з потойбік світів –
 зпотойбік його мурів...
 Чому в нього народилась
 туга пізнання,
 або хто буде запитуватись
 про розбурхання світу
 ранками забуття
 з-під кресів часів,
 смутків розсіпаних,
 розсіяних,
 немов пелюстки,
 століттями зронені

з книги безодні,
 широко відкритої
 для будь-кого,
 хто рушає подібно до Подорожнього
 зрушити смисли до нічого –
 з потойбіччя вод,
 що дзюрчать по обличчі всесвіту,
 і – все так
 розторочуються ненароджені
 слова
 з radoщами споглядання
 з Пантеону, розіп'ятого
 між невіддю,
 але ти – Подорожній –
 ще народжуєшся
 і стоїш на його путі – Подорожнього, –
 кричить хтось інший,
 з дерева нутра твого –
 уа-а-а-аа! – уа-а-а-а-ааа!!!
 біль і сенс, і суміш:
 так сталося на початку змурування
 Пантеону!
 Стою і дивуюсь –
 звідкіля ці родини матерії?
 – з бокалів вітру,
 – з чашей вогню,
 – з діадем світла,
 – з стогону глини,
 – з пороку землі,
 злиті отут –

і тільки отут!..
 щоб сказати:
 чому такий глухий стогін
 на тому місці,
 де збудуємо його –
 без рук і без рухів, –
 тільки ротом,
 устами крику
 і
 тоді...
 тоді все це –
 тотем його мурування? –
 питає тебе
 святе стебло трави
 з ока хвилини –
 і – чи це буде монадою води? –
 що так зацвіли зірки
 на підвіконні незнаного
 во врем'я крику – уааааа-уаааа-уаа-уаааа!!
 Коли ти скажеш:
 ось совершилось!
 – я народився!
 – я втілювся!..
 і чекаю вас на інше народження –
 ууаааа-ууу-аааааааа!..
 – немов колядку з плачу
 невидимих елементів
 (але споглянуті з химер мовчань), –
 і буде весна,
 і будуть сніги

у твоєму оці –
 і ти будеш його чекати,
 сам ставши Подорожнім
 з-поміж монад –
 через жіночу частину народившись;
 ти хотів би змінити
 силу глини
 й віддати голос крові –
 і амінь!..
 амінь!.. амінь!.. –
 кров'ю станеш! –
 ні глиною! –
 ні вогнем!
 і ні водою океану,
 і льодом
 для майбутніх веж Пантеону –
 так, так, так, –
 кров'ю станеш:
 плакучою кров'ю
 в дзюрчанні,
 в горючій кристалі
 з окраїни безодні,
 створеній і освяченій
 світилами тіней зірок,
 що все тебе проводять –
 Подорожній невідомий, –
 а ти проходиш,
 проходиш через чорну долину,
 з-поміж сталактитів
 туги блукання,

бо ти злиєшся з дорогою –
та тільки нею будеш,
по полотні безмежжя
крокуючи,
крокуючи,
крокуючи
аж до заходу,
коли згори впаде сльоза лету
вічного Орла.

ПРЕЛЮДІЯ

Стоїш простягнутий
на морі піщаному
з повіками світу
закритими –
ті, що бачили диво
і тремтять,
немов гора
в зачатті, –
чекаєш,
чекаєш, чекаєш
і ніхто не приходить,
і ніхто не плаче,
і ніхто – навіть ніхтохтось другий;
вглиблюєшся в матерію,
лише тільки Орел і ти –
Подорожній –
розумієте злиття з тим,
що довколо висотності
і потойбік...
А як мені наблизитись до вас,
якщо я ще не народився,
а тільки знаю про вас
і про ваше творіння...
А як мені зрозуміти

і дати волю голосу – уааа-уааааа-
уааааа!!
Ні шепоту не дати волю
і – ні тіні
дати погляду, –
і ні хотінню дати часовість,
лише тільки крику болю –
уаааа-уа-уа-уаааа!!!
– і так стається,
що вже не знаю,
чому не дивуюсь
станом часу
і твоєю тінню – криком з тіні
Орла?..

СКЕРЦО

!плаче пісок
!плаче невідь
!свистять планети
!їх падіння звучать в ухах
!б'ють барабани вод
!плачуть галактики хвилин
!роять скрегочучи метеорити
!хіхотять піаніни сфер
!глина бродить:
ось-ось і народишся!..
концерт колядує запитаннями,
з потойбіччя айстр,
з сну пісків морів.

АМФІТЕАТР

*сам – сам – сам – сам – сам,
а в ополудні –
тільки ти – тільки ти – тільки ти
та Орел.*

СОЛО – СКРИПКА I

*я хотів, щоби були пори,
я хотів сліз у очах
мати,
я хотів був,
щоб ти ласкавила мене
в забутті, щоб вічність не відала,
я хотів,
щоб повівала журба
у оці світла,
клипсидра
щоб не була
пісок з мого тіла,
з-під лівого крила,
бо лет до фіордів
не вгамує біль,
так, квіти світу не знаєш
кому подарувати,
пахощі зірок
із світил часу
збери в очах –
з-поза нас,
бо заплакана матерія
не стікає в пареміях
з молитв,
з вогнів забутих дощів.*

ІНТЕРМЕЦЦО

І я пішов,
 вдаряючи думкою камінь,
 що на межі серця,
 бо занадто отінілись
 тугами
 стежки у співах,
 ще й скрипками
 поранили сердець з народження,
 з непослуху шепоту
 золотих яблук з саду,
 підвішеного між Алкором і
 великою медведицею,
 між морем
 – тим чорним –
 з твого погляду,
 оповитого
 тінню Крука,
 засніженого білими дзвонами
 палаючих ночей,
 болями і ударами батогів
 з білих сумерків,
 огорнутих забуттям...
 Хто ми будемо,
 якщо зустрінеш коли-небудь...
 Тінь з моєю власною тінню

на плитах амфітеатру з Пантеону, –
 ти заховався у слова
 й не можеш кричати вітром
 до неба,
 бо тільки крик, –
 мова Крука
 дана тобі –
 уааа-уааааа-уа-аа-уаа!!!
 Ні слова –
 ні уривки
 оркестру світу –
 з усмішок зірчастих дощів –
 тільки і тільки ти,
 лишень тоді спізнаєш день,
 коли зустрінешся
 з іншим часом,
 в іншій формі,
 з іншою ерою!..

Уаааааааааааааааааааааааа-а!!!

Я

6-7-8 Адар Алеф 5768 –
 між двома уривками годин-вертелів
 осончених-нічних-квітчастих
 не тільки часом показаних,
 пригладжених –
 не сказаних –
 понесених –

знесених –
 знівечених –
 окрилених серцем з серця, –
 мною тільки оплаканих,
 мов зірки обманутих,
 мов снігу пушистість,
 горизонту, – засніженого долею,
 верхи несучись,
 мов Санчо,
 пишеться мовчанням з речей,
 що болять тобі
 й підбадьорюють сльозами
 хризантем
 і стогнанням,
 без колючок троянд,
 в спогляданні вогнищ вічності –
 амінь!

ПУРПУРОВИЙ КРУК

Пурпурові крила крука
 струшують порох зірок
 на багет диригента
 з Амфітеатру Опери Смерті,
 стоять наречені
 в чеканні симфонії
 початку кінця,
 плачуть глядачі,
 брилами століть притиснені,
 з плечима оспіваними
 трубадурами початків...
 Ой горе тобі –
 Подорожній!..
 поміж гробами
 з основ соборів
 піднімається багет,
 і Крук плаче
 скиглінням дитини,
 аж відлунюють ліси
 болів проходження
 поміж сніги пір Вівальді...
 Холодно, пані, холодно,
 холодно і в дзвіниці соборів і
 на струнах
 і на смичках світу –

тільки ще помах крила
 з потойбіччя повіває
 і... ось! ось!
 круж стає акробатом
 і циркачем пурпуровим
 на багеті вічного диригента,
 оповитого тогою реквієму.

ТРАВАЛІЙ

Жінка народила
 сивий горизонт при дорозі,
 подорожній для мене
 взяв його світло,
 охрестив,
 помазав
 своєю думкою, –

хотів народитися сам,
 та не міг,
 бо грім загуркотів ув пам'яті.
 Став проклинати хвилину
 і окликував,
 і запрошував
 усіх плеад зірок сірості
 упасти,
 але дарма:
 народження не сталося...
 Тоді він висмикнув собі одну руку,
 дав вітрові, –
 і висмикнув собі другу руку, –
 дав її повітрю,
 опісля слідувало:
 а) одну ногу – морям...
 б) другу ногу(ліву) – океанам...

в) голову – місяцеві,
впаденому на ложе Квazarів, –
там вона почала розторочувати
міриади епопей нового Ноя,
осяваючи пророцтво Заратрустри,
з слів кривавих
нові гори мислей підіймаючи.

16 квітня 2008 р.
с. Вишня Рівня

ПРОХАННЯ

Відступіться від усіх птахів
з протуберанців думки і смерті:
я лечу
уквітчати
й поселити Зірку
словесності
кволу!..

ЗАЦВІЛЕ НЕБО

Небо зацвіло на весь світ, –
загомонів цвіт,
потрясли ангели черемхою і
калиною,
щоночі бичували молитвами
коней
з червоного серця:
грудка землі –
з мого ока –
стала плакати едельвейсом!..

ІСТОРІЯ

Литаври
луну з-за порогів
лунко розлили
по небесних степах, –
пернач і бунчук
і булава
там метеоритом
жевріють
в очах
козацьких,
що морем чуттів
козакують,
гаптовані на вечорницях
бісерами калиновими
під Чернечою Горою, –
вставай, козачко! –
сурми засурмили...
Бач, впав же Вавилон Сходу...
Пора бо – пора!..
У похід нас кличе
смарагдів дора!

ПОЕТИ-АРГОНАВТИ

Намистом думок
 пливають в сновидінні,
 вповиті всі в злоті,
 стокрили Ясони,
 зірками, що плачуть у барвах
 і горінні –
 в шуканні світів-монад на
 небосклоні,
 ковчеги-хвилини від Ноя –
 литаври, –
 блукають, мов Арго й Колхідри, –
 світами
 дець впаде в'язь-атом
 у безчасові барви
 поетам на смуток
 в олірені карми...
 Болять усі дороги
 і Ноеві світила,
 полотна небес.
 Та ікони – болять,
 ще й пісня з потойбіччя –
 рана стокрила, –
 з-під крил,
 що в молитві,
 вітрилом скриплять.

СКРИПКА З ОРЕОЛУ СЕРЦЯ

Підшови йдуть самі,
 пустелею вповиті, –
 стрічаєш маврів
 з кошами небес –
 там сніг і осінь,
 біль і середліття,
 вкриті
 коромислом душі
 з сапфіру крес,
 стрічаєш там
 з коромислом креолу
 і бачиш в її очах всі танці
 з-за світів –
 і скрипку з комишів –
 на серці ореолу –
 і запад сонця
 з іншопланетних брів, –
 крізь бурі шукань
 полотна небес зіткали взірці,
 і очі поетів спустили
 ув надра
 сльозу –
 життєві ікони зі слова –
 на Стіксі-ріці
 пливають окропивши небесну росу, –

там буде весілля століть –
 з-під облати
 небесного пилу
 упаде вінець
 в підосви самотні,
 мов зорі – кораві, –
 скриптимуть в ровах,
 де плину кінець, –
 і бубні бубняво
 у бум забубоняць,
 як кошик Мойсея
 знайдеши в комишах
 із серця – на скроні, –
 жаль-скрипки ізроняць
 всі ноти утоми
 і болів в душах,

не знати, чи атом,
 чи смертная гля
 в дорозі,
 постануть горою,
 мов грань
 з палатів словесних
 із тайни Мойсея –
 падіння і
 злету
 пророцтва і знань,
 підосви передяць
 в пустелі
 вповиті

тобою –
 і серцем твоїм,
 мов струна,
 напнута між морем гадок.
 що у миті
 коріняться тихо,
 мов у злеті луна –
 світ музика сонна –
 з зачатъ ореолу –
 планета і сфера –
 сапфір і онікс –
 смертельна, болюча
 циганська офера
 на ринку раю,
 де смерті весь зиск
 і всі розкручені,
 мов біль Вавилону –
 і горді литаврів відлуння –
 із надр, –
 де плачуть богами
 сліпі неутрони
 в панелях народжень –
 вільний Богом кадр,
 нічого й нікому
 й нікуди
 і ніде –
 не ступити крок, –
 у корі коронади
 богів,
 що розлентали світло,

безроде –
 лиш в атом
 і в піну
 в горінні монади –
 поїду за невідь,
 за марева даль,
 зі скрипкою в скроні,
 згаптую гавань –
 лиш пензлем душі ореолом , –
 мов Даль,
 язиком язичним
 ізлижу жар-грань
 із сувію слова –
 неслова молитви, –
 щоб море не знало
 своїх поривань, –
 в труні, що постане
 сном гордої бритви
 на полі одвічних весіль
 і страждань!..
 і амін...
 і атом...
 і слів амулет –
 і крила всіх круків
 зійдуть на Гору! –
 де сонце спустило
 свій вічний браслет
 на зойків світило
 і смерті пору.

ПОЕТ

Гаптує уяву на кичерах слави
 і небо сміється – і альфа ридає,
 як тайно омега крутої облати
 знеславить і клюне від світу – спасає,

травою щоб стати, чи порохом, плином,
 протуберанцями в суглобині світів,
 від Сцилі до Карібди – атом-полином,
 між рогом темряви в тенетах ідолів...

сіяє заграва в небесному клині,
 крокує поет по тернистих світах,
 моргана встає дивовижно – зі плину –
 і міряє порох в клепсидрах, де птах

звиває з безсоння колицку на скелі,
 там грає в азарт скрутний Прометей,
 а ліра поета зове менестрелів,
 щоб скласти з боління святий апогей.

НАДВЕЧІР'Я

Поклало
 під свої втомлені щоки
 сонце
 кулак –
 на знак
 козакові, –
 заляк він калиною
 на мості;
 танці рожеві –
 танці багрові –
 стелиться й літо
 в житті-підкові,
 поклало сонце
 під місяць кулак:
 задимів – засрібнився
 в скронях байрак!..

ФЕЯ І АНГОЛИ

З шеренги анголів босих
 паде брязкість кайданів,
 знімає тінь,
 пил брязкотіння
 засліплює очі
 ляльок рожевих
 з вітрин,
 оксамит пурпуровий
 стелиться під ноги
 інших тіней,
 блукаючих анголів
 по бруківці переплетеній
 кнутами життя, –
 зілля із зіниць
 ласкавить
 сторожів з лісу
 непокою
 ялиць,
 в квітневий місяць
 рве скорботні пуп'янки трав
 й кидає
 в полиск весняних вод –
 з душі.

В ЧЕКАННІ ДОЩУ

Паде дрібен дощик
 /ой яке гаряче літо у серці!/
 прямо на золоту долоню спогадів,
 паде і листя
 первинного дерева,
 шукає і тобі ложе –
 оселитись там –
 дець коло скронь,
 чи в монаді
 веселковій,
 з того боку життя, – скажи:
 чи припливеш на баркасі,
 чи на крилах голубки,
 чи на баскому коні –
 з далеких степів Сходу?..
 Паде дрібна сльоза,
 розкрилена
 метеоритом болі,
 прямо
 в калюжу:
 чи прийдеши ти
 з вітром в персах,
 чи з зорями у кучерях спогадів, –
 чи прийдеши?..

VI. КОРАЛІ

ЗОРІ ДУМКИ

... і вийшла стара мати
 зорі порахувати
 у променях моєї зеленої думки –
 з протуберанцями,
 зі зморшками на порозі кроків,
 в яких ячить – і по сьогодні –
 мій птах без лівого крила;
 зупинюсь серед океану дивування
 і припалю останню свічку,
 щоб молитва приплила до мене в гості,
 бо так далеко тіль її одвічна –
 і болить мене її відсутність щепотіння,
 горіння, палання, картання за те,
 що зупинивсь на роздоріжжі хмар –
 у променях золотистих
 маків підземелля болів; –
 з нічного крику думки
 відлучу мій ковчег від заграв –
 без мрій,
 без див,
 і пірну у тіль нового шепоту
 з новою лічбою
 під руку з материнською тінню...

ПЕЛЕНА

Зустрів тебе
в пелені світу,
у красі небесного марення, –
тіло лебедем ячило
до запаху твоєї тіні,
я красу побудував
з музики сфер –
високу цитадель хотіння;
ронили пелюстки
своїх повік
всі анголи,
що вийшли на променаду
надвечір'я,
де нові райдуги –
випивши і моє сяйво –
готовились в червону путь,
до нової
симфонії дня...

СРІБНІ КОРАЛІ ДУШІ

Срібні коралі
з тембру моря моєї душі
занурю у чорнявий блиск
твоїх очей,
щоб не будити
сторожу до Великої Ріки,
як буду на ринку болі
продавати
разом з небесними черешнями надвечір'я,
ключ крила
і шепіт пір'я,
ще недоспанх феями, ночей!
Срібні й прозорі іграми болів
вкарбую –
там,
на поколупаній палубі провини,-
залишусь сам,
одвічний бедуїн-кочовик;
від моря – в світ,
а вечером впаду назад
у сирість часу,
у вічність глини!..
нанижуючи на твій погляд
срібні коралі...

ЦВЯХ

На трав'яний цвях з хреста
покладу вінок з квітів потойбіччя.
Пророкта щопори
все глибше –
та все глибше, –
цвях,
в живі мури Пантеону болів
Заратустра заплаче
шипшиновими сльозами –
бісерами на раменах вітру:
вже гомонять монади:
пора бо в хрестний похід!..

ЧАДО ЗІ СКРОНЬ

Там – серед клетку моря
чадо тайни з глибин
виринуло рибою
і впало на тишу скронь.
Чарує вісь суцього,
гряде у новий день,
іде крізь браму світла
– в Пантеон
небосклону,
в серце нейтрону,
прокльону,
загробного
протону,
і знову – вглиб
душі!..

МУР

з-під муру замку,
 з-під глибин світу,
 вирина на баркас
 безіменної душі,
 палатку з зору
 розкину у світло,
 перу чайок визбираю
 в долоні прибуття,
 припалю свічку
 коло очіпку серця,
 рушник безмежжя розторочу...
 а мур полию зором
 орлів
 з високих веж...

ЗОЛОТА ЧАША

...і покинемо цей світ!..

і чашу золотого неба –
 з нею бо поїдемо пити
 меди потойбіччя,
 зустрічати інші суцвіття,
 інших небес з каштанів,
 із бузків:
 небесні сили волошкових туг;
 закритих в ікаралупі земного світла,
 руки піднесуться у вись
 і стануть плакати
 очима рубіновими –
 бруньками
 з-поза і за цим світом
 з німбу болю,
 в своїй утробі гнилій,
 ще з народження,
 почорнілій від сажі
 миттєвого пекла...

... і будуть скакати
 в безмежжя,
 червоні коні
 з мого серця!..

VII. ІНШІ ВІРШІ

ГІМН ВИШНЬОЇ РІВНИ

650-тій річниці села Вишня Рівня

*В нас гордо сіяє і місяць і сонце,
В нас люди радіють, мов цвіт навесні,
Нас доля звінчала зі світом-віконце,
Бо ми народились в Вишній Рівнині!*

*Тут корінь глибоко у землю возрісся,
Тут річка дзюркоче, створивши пісні,
Тут батько, мов Довбуш, до неба піднісся,
І мати зіткала рушник в Рівнині,-*

*Вовишній, всеплотній і Богу привітній,
Де діти стрічають ранки в вишині,
Й шлють днині всю радість і відгомін літній,
Бо їхня країна – це рай в Рівнині!..*

*Тут буки і дуби й красуні ялиці
Дрімають сонливо: сарай звірині,
Ялинка й Діброва і всі Маковиці
Сторожать все суцє в Вишній Рівнині!*

*Підношу де неба я руки, мов крила
І очі блукають, мов птах в калині,
Де верби й тополі і стежка так мила
Чарують і кличуть в Вишній Рівнині,*

*Де гучно заграли чабанські трембіти:
– То свято – говорять!-ось там – вдалині-,
Зійшлися дівчата і парубки й діти,
У танець узятись в Вишній Рівнині.*

*Гуцулку так крутять пишині молодиці,
А їх чоловіки вже потом рясні,
Свистять, що аж небо тремтить, мов китиці,
Бо так тільки грають в Вишній Рівнині!*

*Так гордо сіяє і місяць і сонце –
В нас люди радіють, мов цвіт навесні,
Нас доля звінчала зі світом-віконцем,
Бо ми народились в Вишній Рівнині!*

ВЕСНА ДОБРОВОЛЬЦІВ

Присвячується всім добровольцям

Тумани і круки все небо застали
І бурі стокрили змітали степи,
Колосся всегнулось, ліси заростали
І трави і квіти завмерли рости...

Тоді ми повстали із доброї волі,
Колиску дитини, сім'ю вберегти,
І поле і хату, простори озорі,
Долину і гори – в майбутнє нести.

Гудли отак туго крізь стволи гармати
І танки летіли крізь грім канонад, –
Ми стали у ряд, щоб знищити грати,
Щоб бурю розвіять, спалити встократ.

Рушницю у руки – і стали у лави:
– Вперед! – закричали, – ідімо у бій!
– Гриміло все небо і були облави,
І була і смерть – крізь кулі, – мов рій...

А ми не боялись ні стволів, ні ката,
Лишались моголи у пахощах трав,
За нами йшла воля і гідна гармата
Й змітала всіх круків, всю темінь заграв.

А нині ми вільні, мов птахи у небі –
Одні – тут літають і духом живуть,
А інші лишилися у хрестовім гербі,
Нас молять пом'януть за їх щирую путь.

Отож, пам'ятаймо, згадаймо в молитві
Людей добровольців, бо сонце сія,
Дитина всміхаєсь, бо дідо – у битві
Моливсь, щоб не вмерла ніколи сім'я.

ЧЕРЕШНЕВИЙ ЦВІТ

Черешневим цвітом снила я тебе,
Ласкавим привітом,
Що у путь зове,
На руках тримала двох синів твоїх,
З вітром розмовляла
Цвіт щоб він зберіг.

Плакала черешня
У нашім саду,—
Чи сни наші й мислі
Я вже забуду,
Черешневим цвітом снитиму тебе,
Бо в грудях, з привітом,
Серце моє жде.

Доспіють черешні,
Ти все не прийдеши,
Розвіється листя,
Чи ти мене ждеш?
Я знаю, що пісня
Нас завжди знала,
Остануся в світі без тебе одна!

РАНКОВИЙ ЦВІТ

В моїм серці туман, закосичений,
Мов легінь і мов сон – нерозлучений,
Вітер в грудях кує – ненасичений,
Стежку ранню знайду – не рознесену.

Не кажи, що любов так далекая,
Мов легінь і мов сон – непроглядная.
За рікою росте світанковий гай,
Я до нього прийду, –
Мене очідай!

– Де ти? Де? Чи забув?
– Не помре любов!..
– Чом туманом не йшов
відшукати знов?
– Я до тебе прийду
Цвітом ранку знов.

МАКИ СЕРЦЯ

Вечір, – мов чорниця.
 Вже зійшла зірниця.
 – Знай! Любов до тебе чиста,
 Мов водиця.
 Серце твоє знає,
 Хто тебе кохає,
 Ти ж прихось здалека,
 Душа так палає!

Будемо з тобою,
 Мов квітка з росюю,
 Танок ранку ждати,
 Щоб злитись з красою,
 Нас сонце зігріє,
 Мак в серці доспіє,
 Засяє між нами
 Й повік не змарніє!

Ждала, ждала, хлопця ожидала,
 Він прийшов на стежку,
 Де їх доля звала.

КОНІ З-ПІД СЕРЦЯ ПАВЛА РОМАНЮКА

Перегортаючи численні критичні статті, написані протягом років видатними літературними критиками, як з Румунії, України, так і з діаспори: Михайлом Михайлюком, Миколою Корсюком, Магдалиною Ласло-Куцюк, Богданом Бойчуком, Данилом Гусарем-Струком, Степаном Ткачуком та іншими, з них виходить, що Павло Романюк не простий працівник на літературній ниві поезії, а таки її хазяїн... про це свідчать і збірки поезій, які належать його перу: «Замок перелітних птахів» (1976), «Непорочність мовчання» (1978), «Спектри» (1984), «Неспокій плинності» (1993), «Дзвони полудня» (1999), «Елегії Заратустри» (2004), а також романи «Неповернення» (1981), – відмічений Товариством ім. І. Франка в Чикаго (США, 1982), та «Сороча Несуса» (1997). Окрім українських публікацій Румунії та літературних журналів України («Всесвіт», «Дзвін» та ін.), поезія та коротка проза Павла Романюка друкувалися в «Нашому слові» (Варшава), журналі «Дукля» (Пряшів, Словаччина), «Вищі українські студії» (Торонто, Канада), «Поza традиції» (Торонто), «Зерна» (Цвікау, Німеччина), «Українське слово» (Париж). Як бачимо його модерну сюрреалістичну поезію Захід друкує, а читають її ті кола, які розуміють символи, шифрування і глибину думки, передану через слово як таке, але вагоме у формуванні світогляду модерної людини ХХІ століття.

Тому й не дивно, що я, як «молодий» письменник-журналіст, став розглядати поступовий ріст поета, беручи

– як мотто – його ж мотто-слова з першої збірки віршів «Замок перелітних птахів»:

«Я – знак,
зарубаний
долотом часу,
на початку дороги,
в безмежному полі!..»

І правда, що Павло Романюк знаходиться завжди в пошуках нових доріг в поезії... Тому, знаходячись в постійному шуканні, поет виносить з глибин своєї думки нові і нові шокуючі поетичні рефлексії, бо «У грудях Павла Романюка грає орган часу, а не б'ється-тіпається людське серце. Він належить до поетів, що народжуються, живуть і стуляють очі тільки в світі тайни, а їх злети і падіння може розгадати тільки той, хто вміє читати в їх очах саме тоді, коли на їх денцях плачуть чи сміються свічі, насукані з радості і смутку, супроводжуючи наші душі, що шукають край дитинства, і той ірїй, звідки починає свій пасторальний танок кожна весна, куди прямують тільки Чумацьким шляхом ті зоряниці, що знають на чім світ стоїть», – закарбував у своєму «Слові про побратимів» Степан Ткачук.

Експериментуючи, шукаючи нові форми виразу, Павло Романюк, хворіючи на хмари і на зірки, карбує слово за словом по всій своїй звивистій дорозі, виводячи його «на порони просвітлення»:

«я став хворим на хмари,
я став хворим на зірки,
з неба внутрішнього,
порепаного серця,

безкровного,
але – все в крові,
розіп'ятого... »

– сповідається у своїй новій збірці «Червоні коні серця»
Павло Романюк, а його коні, це –

«червоні коні,
стрибаючи пливуть,
мов вітер,
в настінній іконі,
іржуть, що аж небо гуркоче,
а в серці лошатки
травицю життя
і
тайну невпалої зірки
трамваї блискучі
жують,
ще й в душу тихо гнуть,
ой коні-трамваї!
червоні ой коні! –
– дитинство й розлуки
лишіть на припоні!,
бо ангел вечірній
плаче в небосклоні!»

Поезія Павла Романюка, глибока як вечірнє, безхмарне синьорівнянське небо, що дякує сонцеві за казковий день в якому «...надлітають хмари з кіньми», вона завжди пахне розквітлим садами, васильком і батьківським порогом... в ній плачуть тополі, коли жоржжина смутку проходить вулицями мислей, в ній Тарас і Довбуш різьблять словом одвічну смереку людського смеркання... В ній поет Павло Романюк, побратавшись з «червоними кіньми», летить «вітровим опришком» щоб помститися часові за незагоєні

батьківські рани, за ненаписані легенди, за неспівані пісні... стоїть чумаком серед шляху життя і небо руками підпирає, і раз у раз вигукує: «Подорожні! Дивіться в мої очі!».

Поезія Павла Романюка це шум тополь і осик біля рідних воріт, дзюрчання струмка Шепуського, який протікає коло батьківської хати, пісні копальників та женців на нивах, музика і танці на весіллях, танець дощу на даху, барвисторайдужні кольори трав, яблук, груш, запах винограду, літній грім, веселка на крайнебі, – все, що закарбувалось у пам'яті русьвого хлопчика з ровенськими очима.

Павла Романюка постійно турбує основне питання існування: життя і смерть, а це все міститься в легендах, казках, баладах, в яких знаходимо елементи життя і смерті. Смерть без життя не має місця у слові. «Але переборовши смерть, ми б стали неіснуючими. Бо життя – це боротьба. Бо світ стоїть на протилежностях, на таїнах. А людина, якби й жила 300 років, як крук, все одно була б незадоволеною. Своє незадоволення вона передає в основному у пісні, що має тимчасове задоволення.» – сказав поет в одному зі своїх інтерв'ю.

Велике проходження, таїна сфери, в якій ми живемо, якій радіємо, і в той час сумуємо, шукаємо нашу сутність на землі, роль усього навколишнього в нашому житті, шукання Бога в самому собі, співставлення двох світів, двох полюсів життя, все це – основна тематика поетичних творів Павла Романюка, те що спонукує його до поезії. «Питання загострюється тоді, коли втрачаєш рідних, першу чи другу любов. Жаль за втраченим дає поштовх до роздумів. А головне – неспокій, непорозуміння із самим собою. Елементи, які складають видиме, інколи стають невидимими. Тоді поштовх іде з середини себе як поета без твого дозволу чи питаючи в тебе. Він, поштовх, просто йде! Тоді поезія сама виливається на папір», – признається поет, в якого

поглиблений філософський підхід до всього, що лягає йому на душу і перо, нібито відчуває свій борг перед минулим і майбутнім, перед усім, на світі суцим, – високими осиками і низенькими прадідівськими хатками, шелестінням тополь і сміхом весільної скрипки, бо і сам, не раз взявши в руки гітару чи акордеон, заграв на щастя закоханим.

Павлові Романюку перейти від рівнянської коломийки «Закувала зазулечка» до постмодерної поезії, як рукою подати, бо постмодернізм, на думку поета, це етап нового світу не тільки в поезії, а і в музиці, танцях, навіть у хорі і в мові, в живопису та скульптурі. «Вогники модернізму вже давно були запалені «досвітніми огнями» Лесі Українки, а тепер уже горять по всьому світові, як революції – тобто еволюції, модерн-пост, тобто жити й творити якимось інакше: шукаючи, видумуючи не тільки роль атому, а й слова, виразу, душу з середини людини, пробудивши її для нового життя. Ще колись-то Ш. Бодлер сказав: «Опишіть мені червоні поля, червоні яблуні», тобто хотів, щоб поет увійшов у контрасти невидимого. А зараз такого роду символів повен світ: і в архітектурі Америки, Парижу, і в художніх полотнах Ф. Гойя, В. Кандінського, і в музиці Пінк Флойда і т. д. Для зрозуміння історії постмодернізму потрібна сукупність двох генерацій мислителів, опісля, можливо, появиться ще якась течія, бо світ твориться, перетворюється. І ми з ним.

Михайло Гафія ТРАЙСТА

ПОМАРАНЧА СЕРЦЯ: ПРО ПАВЛА РОМАНЮКА

Для поезії Павла Романюка важко підшукати якість одне визначення і означення, ці вірші прості, як тремтяча на вітрі павутинка і одночасно складні, як математичні логорифми. Ці вірші важко піддаються класифікації чи однозначному присудові, їхні мармароські запахи відчуються так само непомірно, як складені у мішках цибуля, перець, яблука на сігетському базарі, або запахи бухарестського потягу, що, продираючись крізь румунську ніч, прямує до Сігету Марамороського, у вагоні якого ми з Павлом Романюком їхали цілу ніч і пили пиво. Ці вірші також напливають з ранішніх туманів та низьких хмар, що насуваються з гір на місто, риплять дерев'яними суглобами церков та цвинтарів, пахнуть смаженими пстругами у придорожньому ресторані, вовною, цуйкою й вином «Мурфатлар», вони зодягнені у яскраві одяги, наче місцеві циганки, вони – з пограниччя України та Румунії.

Павло Романюк у новій книзі віршів продовжує і поглиблює свої улюблені мотиви та теми, висловлені в попередній збірці «Монолог в Пантеоні або Райдуга над Стіксом». У назві: «Червоні коні серця» я добачаю шифр поетового задуму, який у новому храмі слова-поезії пропонує нам вислухати його сни, фантазії та видіння. І все, що він хоче, – це те, щоби ми також повірили у його сни про країну обітовану, у його слово:

«Як палко в душі,

як жарко ув оці,
коли виринає
очищене слово при боці –
під лівим, червоним ребром,
і, гаслом стає у мислі-потоці,
що в море збігає й шумує сріблито,
під сьайвом гавань і ... пором!..»

Новакнижка Павла Романюка попри суцільний потік образів та поетичних станів, в яких перебуває, змінюючись, ліричний суб'єкт, може слугувати за добре вибудовану поетичну концепцію споглядання та існування. Саме споглядання не лише зовнішнього світу, а споглядання самого себе в часі, через час і поза часом, над чим постійно роздумує автор, схиляє мене до думки, що східна філософія та релігії вплинули на поетичну свідомість Павла Романюка. Це моє припущення, або радше спроба реконструкції поетового світовідчуття, базоване не лише на сприйнятті цих символічних імен в історії людства, а, очевидно, що перетікання тексту з одного стану в інший, ця своєрідна поетична реінкарнація, лише підсилюють мої здогади.

Професор Торонтонського університету Данило Гусар Струк у рецензії на другу збірку Павла Романюка «Непорочність мовчання» (1978), зауважив, що поет «звертається до теми буття, народження й існування – не тільки людини, але й речей та слів... це ліричні спостереження дуже чулого поетового «я».

У поезиці Романюка чітко простежуються дві, на мій погляд, головні образотворчі тенденції: 1) це абстрактні та універсальні символи, знаки, коди, імена зі світових історії, релігії, філософії, культури; 2) символи, предмети, образи, що походять із марамороського пейзажу, світу поетового дитинства, котре проривається в його поетичні тексти

фольклорною символікою та музикою.

Мабуть, справедливим буде твердження, що Романюкові вірші у контексті української поезії виділяються тією незаперечною особливістю, яка виявляється у тому, що поет постійно перебуває у двомовній та двокультурній ситуації, а те, що це накладає на нього певен відбиток, сумніву, здається, не підлягає. І тут усе-таки варто згадати румунську поезію, котра мала вплив – прямий чи опосередкований, – на Павла Романюка: децю іншим виміром поетики та інакшими діалогами, аніж тими, котрі присутні в українській поезії. До слова, румунські автори завдячують приналежності до західної культури через посередництво французької, італійської чи іспанської культур та літератур, тому про цю обставину, котра також присутня у Романюковому поетичному світобаченні, не варто забувати.

Невипадково, пишучи про Нікіту Стенеску, я шукав паралелі чи відповідники в українській поезії, знаходячи їх у віршах Антонича і київської школи, ця подібність радше концептуальна, себто спільним є хіба що спосіб бачення світу і себе, але відмінність у поетиці та версифікаційній техніці суттєва. Що ж до віршів Романюка, то переплетення різних елементів – від філософських та релігійних понять до місцевого фольклору та його незмінних символів, від блискавичних метафор (часто парадоксальних) аж до простоти вислову творить вражіння досить широкого діапазону, інколи часто суперечливого, однак в авторському виконанні, мабуть, логічного та вмотивованого.

Попри використання відповідної символіки і знакових елементів з історії, Біблії, східних релігій, Павло Романюк вельми вдало, з елегантною врівноваженістю використовує сучасну лексику, котра, як контраст, творить якийсь надто живий і неповторний поетичний вислів.

У будь-якому випадку поезія Романюка – це все те ж

балансування поміж життям і смертю, поміж дитячою наївністю і неминучістю призначення, поміж видимою реальністю і метафізикою, поміж внутрішнім світом та зовнішньою предметністю. Мабуть, внаслідок цього його поетична структура переповнена енергетикою дії та подій, постійним переінакуванням станів ліричного суб'єкта, його постійною змінністю, плінністю, невловимістю. Інколи це нервово пере-тривання, пере-творення світу у поетичний текст імпресіоністично недовершене, рване, фрагментарне, але зворушливе, наче пританцьовування щасливого шаленця.

«...в шуканні Царя у сандалях –
із небес
ізкросених
із копита вогню,
із вітру
й блискавки
монад,
розчеплених
на впаутинену паву:
мій порох впав,
а я не упаду!...»

– каже поет, наче пропонує нам також це зробити, «летіти на сполох див», бо тільки цей вихід може дозволити прочитати вірші Павла Романюка адекватно. Отож, проблукавши разом з поетом «в шуканні царя у сандалях», тими лабіринтами слів, які він нам промовив, виходимо із враженням магії: у тому уявному царстві усе незвичне – від предметів та символів до обставин їхнього існування. Безумовно, що Павло Романюк, творячи свою енциклопедію видінь та снів, переносить, нас, читачів, в іншу якість буття та світоіснування».

Василь МАХНО

ПРО ПОЕЗІЮ ПАВЛА РОМАНЮКА...

У художньому процесі 80-90-х років привертає увагу творчість П. Романюка. Підкреслюється національна специфіка поетового модерну, споріднена з неофольклорною традицією в ранньоукраїнському модернізмі, з творчістю сучасної київської школи поезії. Генеза поетового фольклоризму виводиться з анімістичного світогляду його Гуцульщини, з її багатой етнографії та пісенності, що інтегруються в модерний твір.

Обстоюється положення про фольклоризм як прикметну рису модернізму в літературі переважно «молодих» націй, простежуються різні рівні рецепції автором фольклорного матеріалу (стилізація, ремінісценція, алюзія), аналізується пантеїзм його художнього світу, споріднений не лише з українським, а й з румунським фольклором. Підкреслюється широкий культурософський синтез, актуалізація різних художньо-культурних пластів, їх індивідуальна авторська рецепція.

*«щоглами причалей
і зустрічей –
й розлук
з сяйвом непадених зірок,
з тайною молитвою
рога місяця
з бризгів*

*непокірного атома води
стою гнучким комишем
серед озера тілесної любові
чекаю вітру лоскотання,
гул далеких морів любові,
чайок з античної Анти
антиматерії
планетарної думки: –
це все як кара
за твою любов
хвилин, що були,
що будуть
на престолі
високих трав міркувань
з серця мурів
Софійського Собору».*

П. Романюкові відводиться роль найбільш «радикального» експериментатора в українській поезії Румунії. Проаналізовано сюрреалістичні впливи в його художній практиці, зокрема вербалізацію підсвідомого та занурення в дологічне поле мовлення, експерименти у мові. Визначено рівень поетового метафоризму як «вищу алгебру метафор» (за Ортегою-і-Гассетом). Акцентується на дотичних лініях експерименту П. Романюка та естетичних концепцій У. Еко (відкритий текст), Т. С. Еліота (межі поетичної свідомості), Я. Мукаржовського (порушення літературних норм у тексті). Підкреслюється, що П. Романюк дав зразки сміливого творчого пошуку, його поезія, викликаючи різні відгуки, пожвавлювала літературний процес, стимулюючи пошук художньої істини.

Любов ВАСИЛИК

ЗМІСТ**I. ПОРОМИ ПРОСВІТЛЕННЯ**

Слово	5
Надлітають зі снігом, коні кохана	6
«Надлітають зі снігом коні!».	7
Надлітають хмари з кіньми	8
Сховатися в хмари із кіньми	9
Риба	10
Око	11
Роздоріжжя	12
Море	13
Передмістя	14
Амнезія	15
Червоне русло	16
Сніжинки інею	17
Крізь сяйво	18
Реквієм	19
Зілля	20
Комплемент	22
Свічка	23
Ти йшла до мене	25
Сповідь	26
Залізнi уста	27
Алхімія	28
Ліхтарі на тополях	29
Маки-слова	30
Рву свій голос об пляму місяця	31
Боязнь	32

II. САКСОНСЬКІ ЕЛЕГІЇ або ЧАРИ ЛІТА

Чари літа	33
Загомоніли везжі гарячого літа	34
Щоглами причалей	36
І вдарили на сполох	37
З феями тайни сну	39
Дарвін	41
Там Везувій загомонів	43
Бароко	44
Пасоки серця	45
Літо	47
Доц зірок	49
Коли жоржжина	50
Пам'ятаєш?	51
Осілля корона	52
Вершники	53
Спів	54
Ой коні, коні, червоні коні!	55
Скрипалі	56
Глюзія	57
Дзбан серця	58
Море Одісея Еллітіса	59
Момент екстазу	61
Нульова година	62
Чекання	63
Полудневі пази	64
Елегія самотності	66
Спів	67
Подих лотоса	68
Чорнобог і трамвай	69
Китайка дум	71

На чаті твого серця	73
Трипільські спіралі	74
Весняне обезкрилення	76
Летюча кульбаба	78
Хризантеми на айсберзі	79
Штрих	82
Вітровий опришок	83
Біг	84
Крига з крил мовчання	85
Плач	86
Вир	87
Життя в колосінні твоїх кіс	88
Оселя	89
Realitte	90
Осілля траур	92

III. ІНШИЙ ВІТЕР

Скажи і поплинь орлом	93
Rustica	94
Чи зустрічав ти	95
Небесний стукіт	96
Натюрморт	97
Брами	98
Трав'яний хрест на суглобах снігу	100
Три	104
Етюд	105
Невдовзі	106
Весна	107
...свічка ще палає	108
Armagedon 1	109
Armagedon 2	110

<i>Armagedon 3</i>	111
<i>Armagedon 3 б.</i>	112
<i>Armagedon 3 в.</i>	113
<i>Armagedon 3 г.</i>	114
<i>Armagedon 4</i>	115
<i>Осілля чвиря</i>	116
<i>Ікона</i>	117
<i>Небесная ртуть</i>	118
<i>Шукання</i>	119
<i>Ринок</i>	120
<i>Ворожбит</i>	121
<i>Львів</i>	122
<i>Смерть поета</i>	123

IV. ADAGIO

<i>Село у космосі</i>	125
<i>Сільський натюрморт</i>	127
<i>Клямка</i>	128
<i>Спаський хрест</i>	130

V. ВЕЖА

<i>Монотонна Увертюра в сі бемоль мінор</i>	132
<i>Прелюдія</i>	139
<i>Скерцо</i>	141
<i>Амфітеатр</i>	142
<i>Соло скрипка I</i>	143
<i>Інтермеццо</i>	144
<i>Пурпуровий крук</i>	147
<i>Травалій</i>	149

<i>Прохання</i>	151
<i>Зацвіле небо</i>	152
<i>Історія</i>	153
<i>Поети-аргонавти</i>	154
<i>Скрипка з ореолу серця</i>	155
<i>Поет</i>	159
<i>Надвечір'я</i>	160
<i>Фея і анголи</i>	161
<i>В чеканні дощу</i>	162

VI. КОРАЛІ

<i>Зорі думки</i>	163
<i>Пелена</i>	164
<i>Срібні коралі душі</i>	165
<i>Цвях</i>	166
<i>Чадо зі скронь</i>	167
<i>Мур</i>	168
<i>Золота чаша</i>	169

VII. ІНШІ ВІРШІ

<i>Гімн Вишньої Рівни</i>	170
<i>Весна добровольців</i>	172
<i>Черешневий цвіт</i>	174
<i>Ранковий цвіт</i>	175
<i>Маки серця</i>	176
<i>Коні з-під серця Павла Романюка</i>	177
<i>Помаранча серця: про Павла Романюка</i>	182
<i>Про поезію Павла Романюка</i>	186